

AGJ

Academic Graduate Journal

วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2566
Vol. 1 No. 3 July - September 2023
ISSN 3027-8643 (Online)

AGJ

วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ
Academic Graduate Journal

AGJ

Academic Graduate Journal

วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. +6691-9691539, E-mail: journal.agj@mcu.ac.th

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล:

ISSN 3027-8643 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร:

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงที่มีการประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ การศึกษา และนิติศาสตร์

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร:

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

-**บทความวิชาการ** คือ บทความที่นำเสนอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บ่งชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ การศึกษา นิติศาสตร์ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

-**บทความวิจัย** คือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ การศึกษา นิติศาสตร์ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

-**บทวิจารณ์หนังสือ** คือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรณคดี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ:

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม

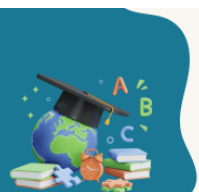
ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ:

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

การใช้ภาษา:

วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์:

วารสารมีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจาก accepted (ยอมรับการตีพิมพ์แล้วเท่านั้น เก็บเพียงครั้งเดียว) ทั้งนี้ทางวารสารจะดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินกับทางมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ส่งบทความทุกบทความ โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมดังนี้

-บทความวิชาการหรือบทความทวิจาณ์หนังสือ จำนวน 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

-บทความวิจัย จำนวน 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

กรุณาชำระค่าธรรมเนียม หลังจากได้รับอีเมลให้ชำระเงินจากวารสารแล้วเท่านั้น วารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียมให้ทุกกรณี

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี:

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ การประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการการศึกษา และนิติศาสตร์และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ:

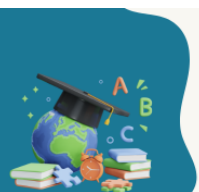
หลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเจ้าของวารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ในระดับสูง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

ผู้จัดพิมพ์:

วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ เป็นวารสาร peer-reviewed อย่างเป็นทางการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

ลิขสิทธิ์และการอนุญาต:

วารสารให้ความสำคัญกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์และการอนุญาตลิขสิทธิ์ เพื่อปกป้องสิทธิของผู้แต่งและเผยแพร่ได้อย่างเหมาะสม นโยบายขึ้นอยู่กับความเปิดกว้าง การเข้าถึง และการระบุแหล่งที่มา ผู้เขียนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของตน และบทความต่างๆ ได้รับการตีพิมพ์ภายใต้ Creative Commons Attribution License (CC BY) ซึ่งอนุญาตให้มีการแบ่งปัน ดัดแปลง และแสดงที่มาที่สมเหตุสมผล ผู้เขียนสมควรที่จะเผยแพร่ภายใต้ใบอนุญาต CC BY ซึ่งอนุญาตให้ใช้ซ้ำและแจกจ่ายในวงกว้าง วารสารสนับสนุนการโพสต์บทความเกี่ยวกับแหล่งเก็บข้อมูลของบุคคลที่สาม โดยแนบกับข้อจำกัดด้านสถาบันและเงินทุน หลักเกณฑ์ของ

ผู้เขียนอธิบายถึงข้อกำหนดด้านลิขสิทธิ์และใบอนุญาต โดยมอบหมายให้ผู้เขียนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและภาระผูกพันของตน นโยบายดังกล่าวกำหนดขอบเขตของการทำงานร่วมกัน การเปิดกว้าง และการแบ่งปันที่รับผิดชอบ ผู้เขียนที่ทำกำไรและชุมชนการวิจัย ในขณะเดียวกันก็รักษาสีในทรัพย์สินทางปัญญา

แหล่งรายได้:

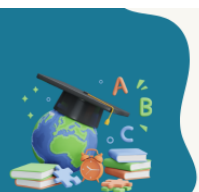
วารสารได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์จากผู้ส่งบทความ

นโยบายการโฆษณา:

วารสารได้พยายามเข้าถึงนักวิชาการและประชาชนทั่วไปอย่างแข็งขันเพื่อเพิ่มชื่อเสียงและการยอมรับอย่างต่อเนื่อง วารสารรักษาความโปร่งใสตลอดทั้งนโยบายการโฆษณา มีการดำเนินกิจกรรมการโฆษณาที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม เช่น การเข้าร่วมการประชุมวิชาการ กิจกรรมทางการศึกษา สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา อีกทั้ง วารสารยังเสนอตัวเองเป็นวารสารพันธมิตรของการประชุมที่เกี่ยวข้อง และไม่มีพันธมิตรโฆษณาของเรารายใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกองบรรณาธิการ เพื่อรับประกันคุณภาพของบทความโดยบรรณาธิการของวารสารจะตรวจสอบให้แน่ใจเสมอว่าการส่งผลงานทุกครั้งจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นมาตรฐานและยุติธรรม วารสารให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพ โดยรักษามาตรฐานการตีพิมพ์สูงสุด

กลยุทธ์การตลาด:

วารสารใช้แนวทางการตลาดทางตรง เช่น อีเมล หน้า Facebook อย่างเป็นทางการ และเว็บไซต์ ThaiJo เพื่ออำนวยความสะดวกในวารสารในขณะที่ยังคงรักษามาตรฐานทางจริยธรรม มีการติดต่อกับนักวิจัยและนักวิชาการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้มั่นใจว่ามีการสื่อสารที่ถูกต้องและให้ข้อมูลเกี่ยวกับพันธกิจและคุณลักษณะของวารสาร วารสารจัดลำดับความสำคัญของกฎหมายความโปร่งใส ความยินยอม และความเป็นส่วนตัวของข้อมูล แนวทางที่รอบคอบของวารสารมุ่งมั่นที่จะให้ข้อมูลที่เพียงพอและเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ วารสารคำนึงถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและทบทวนแนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเราอย่างต่อเนื่อง วารสารมุ่งทำการตลาดทางตรงด้วยจริยธรรมและความรับผิดชอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการทำให้เกิดความร่วมมือ และเผยแพร่ผลงานวิจัยอันทรงเกียรติอย่างโปร่งใส

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ:

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
krisada.sae@mcu.ac.th

กองบรรณาธิการ:

พระเมธาวิเชียร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
psbud@hotmail.com

พระมหามหาวินทร์ ปุริสสุตโต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
maghavin9@gmail.com

พระปลัดระพีพันธุ์ พุทธิสาร คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
raphind@yahoo.com

ธีรโชติ เกิดแก้ว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประเทศไทย
tongin2000@gmail.com

บุษกร วัฒนบุตร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ประเทศไทย
busaaiey2516@gmail.com

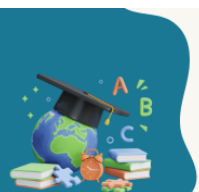
ปฐมนิพัทธ์ คณินพศุตย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย
jpkhaninphasut@gmail.com

วันชัย สุขตาม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย
wanchai2526@srru.ac.th

วันทนา เนาว์วัน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย
wanthana_nt@hotmail.com

สายชล ปัญญชิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย
saicholpa@g.swu.ac.th

อนันต์ อุปสอด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย
ananupsod9541@gmail.com

กองจัดการวารสาร:

ฝ่ายเลขานุการ:

พระพลวัฒน์ สพลโ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายศิลปกรรม:

พระพลวัฒน์ สพลโ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายการเงิน:

สุมาลี บุญเรือง

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

วรรณทนี สุวรรณจิรไพศาล

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

กษพรณ บุญเทียน

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายพิสูจน์อักษร:

กรกต ชาบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย:

รัชชนันท์ อิศรเดช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ: วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ

ARTICLE REVIEW BOARD: ACADEMIC GRADUATE JOURNAL

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระธรรมวชิรธีรคุณ, รศ.ดร.

พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.

พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.

พระวชิรกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.

พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร.

พระเมธีวัชรประชาทร, ผศ.ดร.

พระครูปริมาณรักษ์, รศ.ดร.

พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.

พระครูวิมลสุวรรณกร, ผศ.ดร.

พระครูโอภาสสนนทกิตติ, ผศ.ดร.

พระครูวิโรจน์กาญจนเขต, ผศ.ดร.

พระครูนิติธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชีโต, ผศ.ดร.

พระครูธรรมธรรณบุญเที่ยง พุทธสาวิโก, ดร.

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ, ผศ.ดร.

พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.

พระพลากร สุ่มงค์โล, ดร.

พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระครูสุตวุฒิคุณบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปัญโญ, ดร.

พระปลัดสรวิชัย อภิปัญโญ, ผศ.ดร.

พระปลัดระพี พุทธิสารโร, ผศ.ดร.

พระครูธรรมธรรฐาพร ปภัสสร

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์

ร.ศ.ประณต นันทิยะกุล

รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

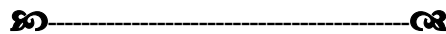

[illegible]

ผศ.ดร.บวร ชมขุนศรี
 ผศ.ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์
 ผศ.พล.ต.หญิง ดร.ชญาดา เข้มเพชร
 ผศ.ดร.สุภัทรชัย สีสะไบ
 ผศ.ดร.สุมาลี บุญเรือง
 อาจารย์ ดร.วสันต์ ลิ้มรัตนภัทรกุล
 อาจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย โพธิ์สัย
 อาจารย์ ดร.ลำพอง กลมกุล
 อาจารย์ ดร.สายรุ้ง บุบผาพันธ์
 อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ
 อาจารย์ ดร.วาริญา ม่วงเกลี้ยง
 อาจารย์ ดร.เสาร์คำ ใสแก้ว
 อาจารย์ ศักดิ์ดา งานหมั่น
 ดร.กรกต ชาบัณฑิต
 ดร.ดิเรก ด้วงลอย

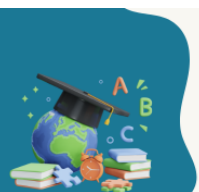
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

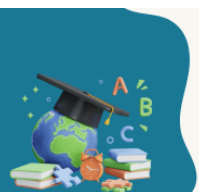
พระเมธาวิจารย์ส, รศ.ดร.
 พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.
 พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม, ดร.
 ศ.ดร.สุวิทย์ อิศาศาวัต
 ศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
 ศ.ร.ท. ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
 ศ.ดร.กาญจนา เจริญชัย
 รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ
 รศ.ดร.โยธิน แสงวงศ์
 ร.ศ.พัฒนะ เรือนใจดี
 รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์
 รศ.ดร.สำเนียง เลื่อนมโน
 รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร
 รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
 รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
 รศ.ดร.ภูมิ มูลศิลป์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ราชบัณฑิตยสถาน
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 สภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

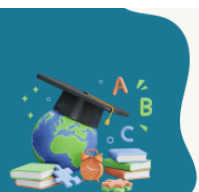

รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.มีชัย เอี่ยมจินดา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.พฤทธิ์สรณ์ สุทธิไชยเมธี	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ชนิษฐา จิตชินะกุล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รศ.ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล	นักวิชาการอิสระ
รศ.ดร.สุชาดา นันทะไชย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
รศ.ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.แสงเดือน เจริญนิม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.พลับปลึง คงชนะ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.มนตรี เพชรนาจักร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ศศิธร ชุตินันท์กุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผศ.ดร.พนัชกร สิมะขจรบุญ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนากร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.มนตรี วิวัฒน์สุข	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.วิภาวดี เพ็ญบัวขาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.ธเนศพล อินทร์จันทร์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
ผศ.ดร.บุญชู ภูศรี	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ.ดร.มนัสสวาส กุลวงศ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา
ผศ.ดร.ทรงยศ แก้วมงคล	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.บุญรอด ขาติยานนท์	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผศ.ดร.พรชัย นาคสีทอง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.รวีวรรณ หวานชิต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.สุประภา สมนักรพงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผศ.ดร.ปรีมปรีชญ์ คณินพศุตย์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผศ.สุธิดา แจ้งประจักษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ชวลา ละวาทิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผศ.ดร.ณัฏพล ศิริสวัสดิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผศ.ดร.สายชล ปัญญชิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.สุรัชย์ พุดชู	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ ดร.ชิษณุพงศ์ ทองพวง	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
อาจารย์ ดร.ณัฐนันท์ จิระกิตติมิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.วิโรจน์ หมื่นเทพ	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.วิยะดา วรรณนันทวนิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.บุญญภรณ์ เทพประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาจารย์ ดร.ณัฐวัฒน์ ชัยนฐาภักดิ์	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์
อาจารย์ ดร.มยุรี จำจรส์	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
อาจารย์ ดร.ละออ มามะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อาจารย์ ดร.อัญธิษฐา อักษรศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ปราณี คำแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อาจารย์ ดร.รัชฎากร เอี่ยมอำไพ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.กฤษณะ ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อาจารย์ ดร.เดโช แชน้ำแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ ตลาดทรัพย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.ปัญญมณีสาร์ องค์กรปรัชญากุล	มหาวิทยาลัยเกริก
อาจารย์ พรพรรณ โปรงจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ นฤมล ญาณสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
อาจารย์ มัลลิกา ภูมธนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ พินันท์ ลาตบัวขาว	วิทยาลัยพิษณุพนธ์

อาจารย์ สมพร นุทผล

ดร.รินทร์ชิสา เกียรติประทุมกานต์

ดร.นริศรา ทองจันทร์

ดร.รัตนันที วิโรจน์ฤทธิ์

น.อ.ดร.พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ

พันเอก ดร.สาธิต ทิพย์มณี

นายภูเบศ วณิชชานนท์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นักวิชาการอิสระ

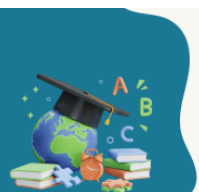
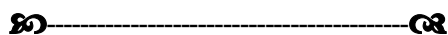
นักวิชาการอิสระ

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

นักวิชาการอิสระ

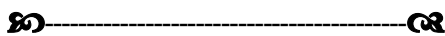
กองคลังแพทย์ กรมแพทยทหารบก

นักวิชาการอิสระ

บทบรรณาธิการ

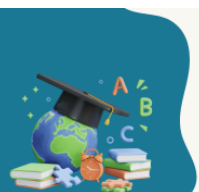
วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2566 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต

บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ

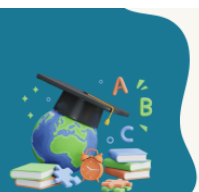

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(4)
บทบรรณาธิการ	(6)
สารบัญ	(12)

บทความวิชาการ:

การปรับปรุงแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา: ความท้าทายของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล	
๘ ปฐมา ภูน้อย	1-12
วิธีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐด้วยตนเอง	
๘ พนิดา อมราภิรม	13-18
ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตบุคลากรกรมชลประทานตามแนวพระพุทธศาสนา	
๘ ยศ ธนารักษ์โชค	19-26
การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตามแนวพุทธ	
๘ ศิริพงษ์ สมบูรณ์	27-32
หลักพุทธธรรมกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	
๘ ความสำคัญของพุทธปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อหลักการดำเนินชีวิตและสังคม	33-37

การปรับรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา: ความท้าทายของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล*

TRANSFORMING ACCESS TO BUDDHISM: THE CHALLENGES OF BUDDHISM IN THE DIGITAL AGE

ปัทมา ภูน้อย

PATTAMA POONROY

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

PHANAKHON SRI AYUTTHAYA INDUSTRY OFFICAIL

Corresponding Author E-mail : pattama.indutry@gmail.com

บทคัดย่อ

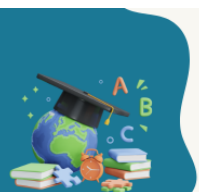
บทความนี้มุ่งศึกษารูปแบบการเข้าถึง การสื่อสารแนวทางใหม่ๆ การปรับเปลี่ยนของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอาจเกิดในอนาคต หากพุทธศาสนายังใช้รูปแบบการเข้าถึง การเผยแผ่แบบเดิม อาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ที่ไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์หรือศึกษาพระธรรมคำสอนโดยเข้าวัดเหมือนสมัยอดีต ส่งผลต่อพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติธรรมลดน้อยถอยลง พุทธศาสนาจนอาจสูญสิ้นไปในที่สุด รูปแบบของเข้าถึงพระธรรมคำสอนผ่านสื่อดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว ใช้ง่าย กว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถเข้าถึงศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา จึงนับเป็นความท้าทายของพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ที่ดิจิทัลมีบทบาทในชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พุทธศาสนาจึงต้องปรับตัว พัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเข้าถึงการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งนำเสนอวิธีการสร้างความเข้าใจ การยอมรับ กลยุทธ์การแข่งขันในการดึงดูดผู้ศึกษาผู้ศรัทธา เพื่อการรักษา สืบทอดพุทธศาสนา การต่อสู้กับความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อกระแสในโลกดิจิทัลอันนำมาซึ่งการสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเปรียบเทียบหรือการเข้าใจผิด ความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น

คำสำคัญ : พุทธศาสนา, รูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา, ยุคดิจิทัล

Abstract

This article aims to study new formats of access, communication guidelines, and the adaptation of Buddhism in the digital age to suit the rapidly changing environment and technology. The issue of accessibility to Buddhism in today's society may not change, but it remains relevant. If Buddhism continues to utilize traditional access and dissemination methods, it may not reach modern society or the younger generation, who may lack time to engage in traditional practices or attend physical temple events. This could lead to a decline in Buddhist practitioners. Therefore, the digital access to Buddhist teachings through digital media is crucial. Digital platforms provide convenience, speed, ease of use, and widespread

* Received May 1, 2023; Revised June 5, 2023; Accepted June 20, 2023

availability, allowing individuals to study Buddhist teachings anytime, anywhere. It poses a significant challenge for Buddhism in the digital era, where digital media plays an inevitable role. Buddhism needs to adapt and develop efficient methods of accessing and educating about its teachings. Moreover, it needs to present strategies for creating understanding, acceptance, and attracting new practitioners to sustain and propagate Buddhism. Additionally, it must address cultural differences that impact digital media consumption, leading to misinterpretations and misconceptions. Continuous and intense scrutiny can erode faith in Buddhism, requiring proactive measures to counteract negative perceptions and foster understanding and tolerance in the digital realm.

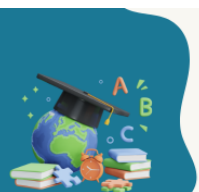
Keywords: Buddhism, forms of access to Buddhism, digital age

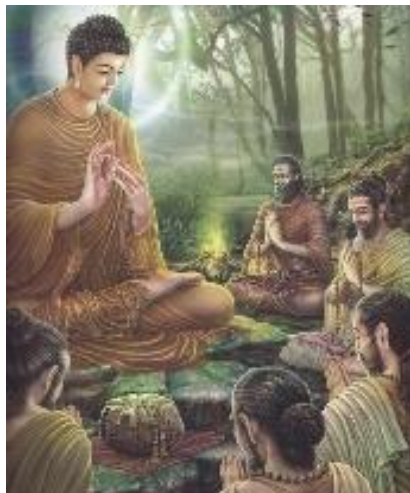
บทนำ

พระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดา มีพระธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง และตรัสสอนไว้เป็นหลักคำสอนสำคัญ มีพระสงฆ์ (ภิกษุ ภิกษุณี) สาวกผู้ตัดสินใจออกบวชเพื่อศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอน ธรรม-วินัย ของพระบรมศาสดา เพื่อบรรลุจุดหมายคือพระนิพพาน และสร้างสังฆะ เป็นชุมชนเพื่อสืบทอดคำสอนของพระบรมศาสดา รวมเรียกว่า พระรัตนตรัย 1 นอกจากนี้ในพระพุทธศาสนา ยังประกอบคำสอนสำหรับการดำรงชีวิตที่พึงงาม สำหรับผู้ที่ยังไม่ออกบวช (คฤหัสถ์ - อุบาสก และอุบาสิกา) ซึ่งหากรวมประเภทบุคคลที่นับถือและศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระบรมศาสดา แล้วจะจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือที่เรียกว่า พุทธบริษัท 4

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาอเทวนิยม ปฏิเสธการมีอยู่ของพระเป็นเจ้าหรือพระผู้สร้าง และเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ ว่าทุกคนสามารถพัฒนาจิตใจ ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ด้วยความเพียรของตน กล่าวคือ ศาสนาพุทธ สอนให้มนุษย์บันดาลชีวิตของตนเอง ด้วยผลแห่งการกระทำของตน ตาม กฎแห่งกรรม มิได้มาจากการอ้อนวอนขอจากพระเป็นเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกร่างกาย คือ ให้พึ่งตนเอง เพื่อพาตัวเองออกจากกองทุกข์ มีจุดหมายคือการสอนให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงในโลกด้วยวิธีการสร้าง ปัญญา ในการอยู่กับความทุกข์อย่างรู้เท่าทันตามความเป็นจริง วัตถุประสงค์สูงสุดของศาสนาคือการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงและวัฏจักรการเวียนว่ายตายเกิด เช่นเดียวกับที่พระศาสดาทรงหลุดพ้นได้ด้วยกำลังสติปัญญาและความเพียรของพระองค์เอง ในฐานะที่พระองค์ก็ทรงเป็นมนุษย์ มิใช่เทพเจ้าหรือทูตของพระเจ้าองค์ใด ศาสนาพุทธมีอายุล่วงมา 2,500 ปี

พระพุทธเจ้า พระองค์ปัจจุบันคือพระโคตมพุทธเจ้า มีพระนามเดิมว่า เจ้าชายสิทธัตถะ ได้ทรงเริ่มออกเผยแผ่คำสอนในชมพูทวีป ตั้งแต่สมัยพุทธกาล แต่หลังปรินิพพานของพระพุทธเจ้า พระธรรมวินัยที่พระองค์ทรงสั่งสอน ได้ถูกรวบรวมเป็นหมวดหมู่ด้วยการสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งแรก จนมีการรวบรวมขึ้นเป็นพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดของฝ่ายเถรวาท ที่ยึดหลักไม่ยอมเปลี่ยนแปลงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่ในการสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่สอง ได้เกิดแนวคิดที่เห็นต่างออกไป ว่าธรรมวินัยสามารถปรับปรุง

ภาพที่ 1 การปฐมเทศนาของพระโคตมพุทธเจ้า (ภาพ ออนไลน์)

เปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาและสถานการณ์เพื่อความอยู่รอดแห่งศาสนาพุทธ แนวคิดดังกล่าวจึงได้เริ่มก่อตัวและแตกสายออกเป็นนิกายใหม่ในชื่อของ มหายาน ทั้งสองนิกายได้แตกนิกายย่อยไปอีกและเผยแผ่ออกไปทั่วดินแดนเอเชียและใกล้เคียง บ้างก็จัดว่า วัชรยาน เป็นอีกนิกายหนึ่ง แต่บ้างว่าเป็นส่วนหนึ่งของนิกายมหายาน แต่การจัดมากกว่านั้นก็มี หลักพื้นฐานสำคัญของปฏิจัมปาต เป็นเพียงหลักเดียวที่เป็นคำสอนร่วมกันของคฤศน

หากย้อนดูการเผยแผ่พุทธศาสนาในประเทศไทย พบว่า พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่สุวรรณภูมิ (มอญ เมียนมาร์ ละว้า มลายู ขอม) และเข้าสู่ประเทศไทยในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชเมื่อปี พ.ศ. 236 โดยพระโสณเถระและพระอุตตรเถระ หลังจากได้รับพระพุทธศาสนาเถรวาทมาตั้งแต่ยุคพระเจ้าอโศกมหาราช ก็ได้รักษาสืบทอดเรื่อยมาจนกระทั่งถึงยุคของอาณาจักรทวารวดี ประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 – 13 ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดนครปฐมในปัจจุบัน ต่อมาประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 – 16 อาณาจักรลพบุรีได้รับพระพุทธศานามหายานจากกัมพูชามาผสมผสานกับเถรวาทดั้งเดิมที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ในสมัยนี้มีการสร้างศาสนสถานจำนวนมาก เช่น พระปรางค์สามยอด ปราสาทหินพิมาย และปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นต้น

ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยผูกพันและใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ครั้งบรรพกาล คนไทยให้ความศรัทธาและนับถืออย่างมาก จะเห็นได้จากการเข้าวัด ฟังธรรม การศึกษาและนำธรรมะคำสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องชี้นำในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อพาตัวเองออกจากกองทุกข์ มีจุดมุ่งหมายคือการสอนให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงในโลกด้วยวิธีการสร้าง ปัญญา ในการอยู่กับความทุกข์อย่างรู้เท่าทันตามความเป็นจริง ยิ่งในปัจจุบันโลกเราเข้าสู่โลกาภิวัตน์ (globalization) คือ เป็นผลจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เรียกได้ว่าเป็นยุค “VUCA World” ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี การแข่งขันที่รุนแรง ระบบอินเทอร์เน็ตกำลังจะเปลี่ยนแปลงสรรพสิ่ง ทั้งวิถีคิด วิถีดำรงชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง นั้นทำให้โลกดิจิทัล 4.0 กับความท้าทายทางเทคโนโลยีที่เบียดเบียน กลายเป็นโจทย์ใหญ่สำหรับมนุษยทุกคนบนโลก ขณะเดียวกันก็เป็นโจทย์สำคัญทางศาสนา ในฐานะของที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยว ซึ่ง (ควร) เข้าถึงมนุษยมากที่สุด การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน นอกจากรูปแบบการสอนเป็นหลัก ส่วนมากจะอยู่ในวัด ซึ่งเป็นแนวเชิงรับ ส่วนด้านแนวเชิงรุกนั้น นอกจากการไปเผยแผ่ภายนอกสถานที่แล้ว ยังต้องใช้ระบบสารสนเทศแบบดิจิทัลมากขึ้น อีกทั้งตัวของพระสงฆ์ผู้เผยแผ่ต้องเพียบพร้อมทั้งความรู้และความประพฤติ รอบรู้ในหลักเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน ตัวผู้ฟัง ผู้เรียน ลีลาการสอน พุทธวิธีการสอน อีกทั้งที่

สำคัญยิ่งความรู้ของผู้สอนด้านการใช้และการปรับรูปแบบการใช้โซเชียลมีเดีย ตลอดจนปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI (Artificial intelligence) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง พุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องมีการปรับรูปแบบ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย ที่ผู้คนเปลี่ยนแปลงไป เน้นความรวดเร็ว มีความอดทนน้อยลง เน้นความสะดวกสบาย รวมทั้งประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) จากสถิติปี 2565 สัดส่วนผู้สูงอายุของไทยได้เพิ่มเป็นประมาณร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” แล้ว และในปี 2583 ผู้สูงอายุไทยจะเพิ่มเป็นร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงด้านปริมาตรประชากรและด้านเทคโนโลยีตามที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อความคงอยู่และความสอดคล้องของการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา ซึ่งนับเป็นความท้าทายอย่างยิ่งในโลกดิจิทัล

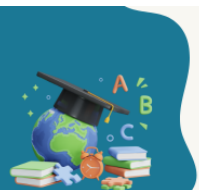
บทความนี้จะมุ่งเน้นศึกษาในเรื่องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นการวิเคราะห์ รวบรวม เผยแพร่แนวทางต่างๆ ที่มีในปัจจุบัน และอาจเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งเพื่อให้ส่งเสริมให้มีการส่งมอบหลักธรรมทางพุทธศาสนาสู่พุทธศาสนิกชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน

ในยุคปัจจุบันพบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ เทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่างๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ เหล่านี้ส่งผลกระทบในทุกองค์กรไม่ว่าขนาดรวมทั้ง “พุทธศาสนา” ปัจจุบันเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผู้บริหารองค์กรและคนในยุคนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามแม้โลกจะหมุนไปรวดเร็วสักเพียงใด แต่ธรรมะของพระพุทธองค์ยังคงเป็นหลักธรรมและเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตให้กับมนุษย์ปวงชนได้เป็นอย่างดี

จากยุคก่อนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตด้วยคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่ปัจจุบันเครื่องมือสื่อสารอย่าง โทรศัพท์มือถือ ก็สามารถท่องโลกอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลาเพียงปลายนิ้ว ซึ่งเชื่อว่าหลายคนมีอุปกรณ์มากกว่ามือถือ อาจจะมีมากถึง 3-4 เครื่อง สำหรับการใช้ ในปี 2567 มีแนวโน้มว่า จะเป็นปีที่ต้องเผชิญกับความท้าทายสูงมาก ไม่ว่าจะเป็นสื่อ รูปแบบการเสพสื่อ รวมถึงคอนเทนต์ที่มีการแบ่งกลุ่มแยกย่อยและเฉพาะทางมากยิ่งขึ้น หรือที่เรียกว่า Fragmentation รวมทั้งอัลกอริทึมของโซเชียลมีเดียและปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) หรือเอไอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) หรือเจน ไอเอ ที่เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมการเสพสื่อและคอนเทนต์ที่ได้มีการนำเสนอแก่ผู้บริโภคจะแบ่งแยกย่อยออกไปมากมาย แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า โซเชียลมีเดียยังคงเป็นสื่อที่ยืนหนึ่งและครองใจคนไทยได้มากที่สุด โดยข้อมูลจาก DataReportal ระบุว่า ผู้ใช้งานเฟซบุ๊กทั่วโลกมีจำนวนถึง 3.03 พันล้านราย ขณะที่ในไทยเฟซบุ๊กก็ยังคงเป็นโซเชียลมีเดียที่มีการใช้งานมากที่สุดในช่วงที่ระดับ 48.10 ล้านรายในเดือนมกราคม 2566 ในขณะที่ยูทูบตามมาเป็นอันดับสอง โดยจำนวนผู้ใช้งานยูทูบในไทยอยู่ที่ 43.90 ล้านราย สำหรับติ๊กต็อก (TikTok) ติดอันดับสามของโซเชียลมีเดียยอดนิยมในไทย

ข้อมูลที่รวบรวมโดย We Are Social ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 71.85 ล้านคน มีการเชื่อมต่อเครือข่ายมือถือรวมทั้งสิ้น 97.81 ล้านครั้ง โดยตัวเลขนี้คิดเป็นร้อยละ 136.1 ประชากรทั้งหมด มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรวม 63.21 ล้านคน โดยที่อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ร้อยละ 88.0 ของประชากรทั้งหมด มีจำนวนผู้ใช้ Social Media มากถึง 49.10 ล้านคน นับเป็นร้อยละ 68.3 ของประชากรทั้งหมด ประชากรของประเทศไทยมีสัดส่วนที่เป็นเพศหญิง 51.5% ส่วนผู้ชายอยู่ที่ 48.5% อายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 40.5 ปี ประชากรของ

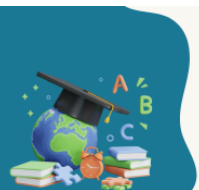

ประเทศไทยร้อยละ 53.9 อาศัยอยู่ในใจกลางเมือง ในขณะที่ร้อยละ 46.1 อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท จากข้อมูลระบุว่าประชากรไทยเพิ่มขึ้น 95,000 คน (+0.1 เปอร์เซ็นต์) ระหว่างต้นปี 2023 ถึงต้นปี 2024 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือมากถึง 98.6% ซึ่งถือเป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ (Desktop) คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Laptop) และแท็บเล็ต (Tablet) ที่ 81.3% ใช้อินเทอร์เน็ตไปกับช่องทาง Social มีเดียถึง 88.9% มีการดูหนัง Streaming กว่า 76.3% อ่านบทความและคอนเทนต์ออนไลน์ต่างๆ 76.9% ฟัง Broadcast Radio ที่ 54.1% ฟังเพลง Streaming ที่ 61.3% และ Podcast อยู่ที่ 62.4% การใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ชั่วโมง 58 นาที โดยใช้เวลาไปกับการดูโทรทัศน์และ Streaming ต่อวันกว่า 3 ชั่วโมง 23 นาที ใช้เวลาไปกับการเล่น Social Media ต่อวันที่ 2 ชั่วโมง 31 นาที อ่านข่าวสาร ความรู้ และบทความต่างๆ ต่อวันที่ 2 ชั่วโมง 20 นาที และใช้เวลาในการฟังเพลงอยู่ที่ 1 ชั่วโมง 34 นาทีต่อวัน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้เขียนพอจะสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันอย่างยิ่ง วิถีชีวิตท่องอยู่ในโลกดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันเฉลี่ยสูงถึง 7 ชั่วโมง 58 นาที แต่จะมีสักกี่นาที ที่ชั่วโมงที่ประชากรไทยหรือพุทธศาสนิกชนทั่วโลกได้มีโอกาสเข้าถึงพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่น่ารู้มากๆ หากต้องการวัดกันจริงก็สามารถทำได้ด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) หรือ AI แต่อาจต้องแลกมาด้วยค่าใช้จ่ายที่สูงมากในปัจจุบัน จึงเห็นว่าเราอาจมุ่งงบประมาณและแรงไปกับการพัฒนารูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันยุคทันสมัยและวัดผลที่การมีชีวิตสงบสุข ความสุขของประชากรโลกน่าจะเป็นหนทางที่ดีกว่าหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดี การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา ควรปรับให้เข้ากับพฤติกรรมของประชากรส่วนใหญ่เพื่อให้เกิดการเข้าถึงได้แพร่หลายมากขึ้น

รูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและเทคโนโลยีตลอดเวลาที่ผ่านมา สามารถสรุปภาพโดยรวมของวิวัฒนาการของรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ มีการถ่ายทอดจากภูมิปัญญา เกิดในยุคแรกๆ ที่สื่อมวลชนยังไม่พัฒนาอย่างมาก เรื่องสำคัญของพุทธศาสนาจึงถูกถ่ายทอดผ่านการสอนของพระสงฆ์และบรรพชิตทั้งในรูปแบบพูดหรือเขียนการสอนหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ผู้ที่เข้ามาเฝ้าตั้งแต่หนึ่งและหลายคนตามโอกาส รูปแบบอบรมแนะนำ ดักเตือนให้รู้สึกผิดชอบชั่วดี การสอนธรรมแบบสั่งสอน รูปแบบการสอนแบบสนทนาธรรม คือ พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้สนทนาทางธรรม และการสอนธรรมด้วยการแสดงชี้แจงธรรมให้แจ่มแจ้งชัดเจน รูปแบบการเทศน์ การปาฐกถาธรรม การอภิปรายธรรม การสนทนาธรรม การสอนสมถกรรมฐานหรือวิปัสสนากรรมฐาน การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรม จัดเทศน์มหาชาติหรือการเทศน์แหล่ การเทศน์ปุจฉา-วิสัชนา ประกอบกับการมีสื่อสารและการพิมพ์ ซึ่งในอดีตเอกสารพุทธศาสนาได้ถูกนำไปพิมพ์และจัดจำหน่ายในรูปแบบหนังสือ ซึ่งเป็นการสื่อสารที่สำคัญในการเผยแพร่คำสอนและวิชาการทางพุทธศาสนา ต่อมามีการใช้สื่อมวลชน เช่น วิทยุและโทรทัศน์ เริ่มมีส่วนร่วมในการเผยแพร่คำสอนและความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธศาสนาในท้องถิ่นและทั่วโลก อีกทั้งการท่องเที่ยวทางศาสนาเพื่อเข้าถึงสถานที่สำคัญในพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในรูปแบบการเข้าถึงที่ได้รับความนิยม เช่น การเยี่ยมชมวัดสำคัญและทำพิธีการทางศาสนา ในยุคดิจิทัลได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการเผยแพร่คำสอนและข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนาผ่านเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ชุมชนออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ (Social media หรือ Social Network) เช่น Facebook, Line, X, Instagram, YouTube, TikTok, Google+ เป็นต้น

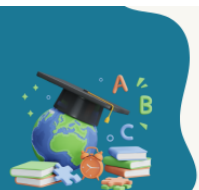
อะไร? คือความท้าทายของศาสนาพุทธในยุคดิจิทัล

การสื่อสารและเทคโนโลยี ศาสนาพุทธต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีและสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมคำสอนทางธรรมและการสังสรรค์กับชุมชนมีความสำคัญมากขึ้นในการเผยแผ่ศาสนาพุทธในปัจจุบัน ประเด็นความท้าทายของพุทธศาสนามีหลากหลายเริ่มตั้งแต่ การทำความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งศาสนาพุทธจะต้องเผชิญหน้ากับการท้าทายในการทำให้คนเข้าใจและยอมรับความหมายและคุณค่าของพุทธศาสนาในโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา การทำความเข้าใจและการยอมรับ เป็นกระบวนการที่ผู้คนใช้เพื่อเข้าใจและยอมรับความคิดเห็น ประสบการณ์ หรือสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยไม่เชื่อถือในตัวตนหรือวัฒนธรรมของตนเองเป็นหลักและยอมรับว่ามีหลายมุมมองและวิธีการมองเห็นสิ่งต่างๆในโลกนี้ได้ ซึ่งในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลมีความสะดวกง่ายดายยิ่ง อีกทั้งพฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไป บางคนเลือกเสพข้อมูลเพียงด้านเดียวแล้วนำมาสู่การตัดสินใจ ช่องว่างระหว่างช่วยวัย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเข้าใจและยอมรับ ผู้สื่อสารพุทธศาสนาจำเป็นต้องพิจารณาให้รอบด้าน การเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลอาจส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชน ซึ่งอาจทำให้ศาสนาพุทธต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการและความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม การสร้างความเข้าใจต่อศาสนาอื่น โดยการให้ความเคารพและเข้าใจศาสนาและศาสนาอื่นๆ เป็นสิ่งที่สำคัญในยุคดิจิทัล เพื่อสร้างความสันติสุขและการเข้าใจกันในสังคมที่หลากหลาย การเผชิญหน้ากับความหลากหลายทางศาสนาในโลกสมัยใหม่ ศาสนาพุทธจะต้องปรับตัวเพื่อสร้างความเข้าใจและการรับมือกับความหลากหลายทางนี้อย่างเหมาะสมและเป็นสันติสุข การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในยุคดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI: Artificial intelligence), Blockchain ซึ่งหากนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารให้มากขึ้นย่อมส่งผลต่อการเข้าถึงที่สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ในฐานะผู้เขียนเห็นว่า “ความท้าทายของศาสนาพุทธในยุคดิจิทัล” คือ การริเริ่ม การเปลี่ยนแปลง การปรับรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนา โดยการนำเอาเทคโนโลยีการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ มาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พุทธศาสนา ซึ่งผู้ที่รับผิดชอบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นต้น ต้องเป็นผู้นำบริหารจัดการเชิงนโยบาย สนับสนุน ผลักดันให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วน จึงจะประสบผลสำเร็จในการปรับเปลี่ยน

แนวทางการเข้าถึงพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล: โดยใช้รูปแบบและช่องทางใหม่

จากศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับเครื่องมือและแพลตฟอร์มทางออนไลน์ที่ใช้ในการแพร่กระจายความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา มีหลายช่องทางในปัจจุบัน อันได้แก่ แพลตฟอร์มออนไลน์ หลายแห่งที่เผยแพร่คำสอนและข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น เว็บไซต์ บล็อก และพอดแคสต์ที่ให้คำสอนทางธรรม ปฏิทินพุทธศาสนิกสรารเหรียญ และวิดีโอออนไลน์ที่ผู้คนสามารถเข้าไปเยี่ยมชมและทำบวชพุทธออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน: มีแอปพลิเคชันหลายแห่งที่ออกแบบมาเพื่อเผยแพร่คำสอนพุทธศาสนาและสนับสนุนการทำสมาธิ เช่น แอปพลิเคชันสำหรับทำสมาธิ แอปพลิเคชันที่มีบทเรียนและวิดีโอคำสอนเกี่ยวกับพุทธศาสนา และแอปพลิเคชันที่เชื่อมโยงไปยังชุมชนพุทธศาสนา ชุมชนออนไลน์ ที่เป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความเชื่อทางศาสนา เช่น กระู้สนทนาเกี่ยวกับพุทธศาสนาในเว็บไซต์ต่างๆ หรือกลุ่มชุมชนในสื่อสังคมออนไลน์ การสื่อสารผ่านวิดีโอและเสียง ผู้สนใจสามารถเข้าร่วมการสัมมนาออนไลน์หรือกิจกรรมเสวนาที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านวิดีโอและเสียง เพื่อฟังบรรยาย สอบถามคำถาม หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เชี่ยวชาญใน

พุทธศาสนา มีการจัดการท่องเที่ยวทางศาสนา การเดินทางไปยังสถานที่สำคัญในพุทธศาสนา ซึ่งได้รับความนิยมในการเข้าใจและปฏิบัติธรรมตามวิถีของพุทธศาสนา ผู้คนสามารถท่องเที่ยวทางศาสนาผ่านช่องทางท่องเที่ยวเสมือนในโลกเสมือนหรือทริปท่องเที่ยวจริง การใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, X, และ LinkedIn, การใช้หุ่นยนต์ในพิธีกรรมทางศาสนา หรือการพัฒนา AI ที่ช่วยในการสนับสนุนและปรับปรุงการฝึกปฏิบัติทางศาสนา เพื่อสร้างชุมชนพุทธศาสนา และแบ่งปันข้อมูล เรื่องราว และความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา

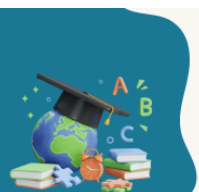
การนำดิจิทัลไปใช้: ศาสนากับความท้าทายทางเทคโนโลยี

ตัวอย่างในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ และการขาดแคลนแรงงาน แต่ในมุมมองของพุทธศาสนาก็พบว่า ประชากรที่น้อยลงในพื้นที่ต่าง ๆ ส่งผลให้มีวัดในศาสนาพุทธจำนวน 434 แห่งต้องปิดตัวไปแล้วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเช่นกัน จากการศึกษาดังกล่าวเป็นของสื่อดังของญี่ปุ่นอย่าง The Asahi Shimbun ที่สำรวจในปี 2015 และพบว่า นอกจากวัดจำนวน 434 แห่งที่ปิดตัวไปแล้วนั้น ยังมีวัดในพุทธศาสนาอีก 12,065 แห่งที่ไม่มีพระภิกษุจำวัดอีกต่อไปแล้ว ด้วยเหตุนี้ การเข้าถึงพุทธศาสนาของชาวญี่ปุ่นในอนาคตจึงอาจต้องเปลี่ยนรูปแบบให้ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่มากขึ้น ทาง Institute for the Future of Human Society (IFOHS) ของมหาวิทยาลัยเกียวโต จึงอยู่ระหว่างการพัฒนาสองโปรเจกต์ด้านพุทธศาสนา นั่นคือ Teraverse (เทระเวิร์ส) คอมมูนิตีออนไลน์ของชาวพุทธในรูปแบบ Metaverse และ BuddhaBot บอทที่ใช้ AI สำหรับช่วยตอบคำถามด้านพุทธศาสนาสำหรับผู้สนใจ จุดเด่นของ BuddhaBot คือการใช้เทคโนโลยี AR (Augmented Reality) ในการนำเสนอภาพของพระพุทธรูปเจ้าชอนทับขึ้นมาขณะตอบคำถามต่าง ๆ ได้แบบเสมือนจริง BuddhaBot สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับพุทธศาสนาได้นับพันคำถาม

และข้อมูลจากสื่อญี่ปุ่น The Asahi Shimbun (8 เม.ย. 2023) ระบุว่า การพัฒนา คันนง ซึ่งเป็นหุ่นยนต์ที่มีความสูง 195 เซนติเมตรและหนัก 60 กิโลกรัม มีใบหน้า ใหญ่ และมีมือทำจากซิลิโคนที่ดูเหมือนผิวหนังของมนุษย์ แต่ในส่วนอื่นๆ ของร่างกายยังคงเป็นโลหะ ซึ่งคันนงจะใช้เวลาอธิบายหลักคำสอนของศาสนาพุทธเป็นเวลา 25 นาที คุณเอชิน มาสึดะ (Eishin Masuda) ผู้ที่ทำงานในสำนักพุทธศาสนานิกายโโจโด กล่าวว่า “หุ่นยนต์ สอนบทเรียนมาตรฐานของศาสนาพุทธได้ แม้ว่าจะมีรูปลักษณ์แปลกตา” หลังจากเริ่มต้นใช้งาน “พระ AI” ก็มีคนสนใจเข้ามาฟังคำสอนกันมากขึ้น ด้านคุณมียูกิ ซากางุจิ (Miyuki Sakaguchi) วัย 63 ปี ผู้อยู่อาศัยกับแม่ของสามีที่มีอายุ 98 ปี กล่าวว่า การดูแลแม่ของสามีนั้นถือเป็นงานที่ทำทนายสำหรับเธอ แต่คำสอนของพระ AI ก็ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี “ฉันรับมือกับตัวเองได้ทั้งตอนที่ฉันพยายามดูแลเธออย่างเต็มที่และตอนที่ฉันทำไม่ได้” มียูกิกล่าวว่า “พระ AI” จะเป็นจุดขายสำคัญของวัดโคโคไดจิ เพราะทำให้คนรุ่นใหม่และคนต่างศาสนาให้ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมและรับฟังคำสอนเพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 2 มหาวิทยาลัยเกียวโตส่ง “Teraverse-BuddhaBot” ตอบโจทย์ชาวพุทธรุ่นใหม่ หลังวัดปิดตัวสูงจากสังคมสูงวัย (ภาพ ออนไลน์)

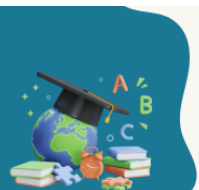
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ (มจร) วิทยาเขตเชียงใหม่ สำนักวิชาการมหาวิทยาลัย มจร วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้จัดอบรมพระนิสิตกับการใช้เทคโนโลยีสื่อธรรมเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาเซียน เมื่อวันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 เพื่อพัฒนาศักยภาพพระนักสื่อสารอาเซียน ภายใต้โครงการพัฒนาเครือข่ายพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ล้านนาสู่อาเซียน ที่มีเป้าหมายเพื่อให้พระนิสิตมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เรื่องการใช้เทคโนโลยี ในการใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรมในอาเซียนสู่การผลิตผลงาน

ภาพที่ 3 โครงการพัฒนาเครือข่ายพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ล้านนาสู่อาเซียน (ภาพ ออนไลน์)

นำเสนอต่อสาธารณะอย่างสร้างสรรค์ โดยมีตัวแทนพระนิสิตจากประเทศไทย ลาว เวียดนาม เนปาล เวียดนาม และเครือข่ายลุ่มแม่น้ำโขง มุ่งมั่นหวังพระรุ่นใหม่ตื่นรู้ เท้าทัน กับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม เป็นเครื่องมือเรียนรู้ พัฒนาตนเอง เข้าถึงชุมชน ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลง และบทบาทของพระสงฆ์ต้องปรับตัว เรียนรู้ เข้าใจสังคมโลก ในการศึกษาธรรม รักษาธรรม ปฏิบัติธรรมและเผยแผ่ธรรมท่าน ว.วชิรเมธี พระนักคิดนักเขียน ผู้ก่อตั้งสถาบันวิมุตตยาลัย และศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน เล่าว่า ความเปลี่ยนแปลงคือธรรมชาติของโลก พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้วว่าทุกอย่างเปลี่ยนแปลงเสมอ เมื่อรู้ว่าทุกอย่างเป็นอย่างเป็นอนิจจัง เราชาวพุทธจึงควรยอมรับอนิจจังให้ได้ “ชาวพุทธปรับใจยอมรับในความเป็นไปของทุกสิ่ง ไม่เว้นแม้กระทั่งในยุคดิจิทัล ที่จะได้เห็นทั้งวัดออนไลน์ วัดบนเฟซบุ๊ก การทำบุญผ่านคิวอาร์โค้ด การสวดมนต์ไหว้พระผ่านไลฟ์โปรแกรม หรือแม้กระทั่งอาตมาเอง ก็ไลฟ์สดไปทั่วโลกในทิว.วชิรเมธีเล่าต่อไปว่า อริยสัจสี่แก้ทุกข์เสมอ ไม่มีวันหมดอายุการใช้งาน ยิ่งเราอยู่ในยุคอภิมหาคาตา คนจอมจมและขึ้นลงอยู่ในกระแสโซเชียลมีเดีย นิโรคก็คืออย่าให้มากจนเกินไป มรรคคือจัดสรรเวลาในการใช้โซเชียลมีเดียอย่างเหมาะสม ใช้เวลาหน้าจอบนทางสายกลาง ตาหูไม่เสื่อม บริโภคอย่างมีสติ นี่คือนิโรคสี่ในยุคนี้อย่างดี

“ชาวพุทธต้องปรับตัวในแง่ของการรู้เท่าทันสื่อ รู้จักนำเครื่องมือและเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่ศึกษาธรรม เช่น โปรแกรมไลฟ์ก็ใช้ในการบรรยายธรรม หรือสอนสมาธิภาวนาพร้อมกันทั่วโลก คนไม่ต้องมาวัดแต่ดูยูทูบของพระอาจารย์ต่างๆ เดียวนี้ศึกษากันได้ทั่วโลกแบบ 2 ภาษาชัดใต้เตี๋ยวันนี้” พระอาจารย์ ว.วชิรเมธี กล่าว

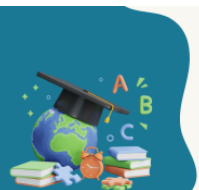
ภาพที่ 4 พระอาจารย์ ว.วชิรเมธี (ภาพ ออนไลน์)

เฟซบุ๊กของ ว.วชิรเมธี ในปัจจุบันมีผู้ติดตาม 6 ล้านคนทั่วโลก สมัยก่อนชาวไทยและชาวต่างชาติจะศึกษาธรรมต้องเดินทางมาที่ไร่เชิงตะกอน ซึ่งจะเปิดอบรมทุก 2 เดือน แต่ปัจจุบันอินบ็อกซ์เข้ามาถามปัญหาได้ตลอดเวลา รวมทั้งทำคลิปธรรมะเผยแพร่ในยูทูบ โดยมีซับไตเติ้ลเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา ว.วชิรเมธีระบุว่า แม้จะเป็นประโยชน์มาก แต่ก็มีโทษมาก ต้องรำลึกอยู่เสมอว่า เทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือ อย่าให้เป็นนายเหนือเรา รู้เท่าทันทั้งด้านบวกและด้านลบอย่ามัวจมอยู่กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คุณและโทษต้องบริหารจัดการภายใต้กรอบประโยชน์สูงสุด เทคโนโลยีฟังทำหน้าที่ของสื่อและเครื่องมือที่จะเชื่อมทั้งตัวเทคโนโลยีเอง และเชื่อมหัวใจของคนทั้งโลกให้เป็นดั่งพี่น้องพึ่งพากลมเกลียว

พระนวลจันทร์ กิตติปัญญา พระวิปัสสนาจารย์ สถานปฏิบัติธรรมวิวิธภูมิ อ.ด่านซ้าย จ.เลย เล่าว่า ดิจิทัล 4.0 ถ้าทำหรือพัฒนาในสิ่งที่เป็ธรรม ไม่ทำลายโลก ไม่ทำลายธรรมชาติ ก็ถือเป็นความหมายและเครื่องมือในการพัฒนาโลกอย่างแท้จริง ธรรมะไม่จำกัดกาล จึงใช้ได้กับโลกทุกยุคสมัย หรือจะ “แอดวานซ์” ไปกว่า 4.0 ก็ยังได้ ความตอนหนึ่งที่พระนวลจันทร์ กล่าว

ภาพที่ 5 พระนวลจันทร์ กิตติปัญญา (ภาพ ออนไลน์)

ความเห็นและข้อเสนอแนะผู้เขียน เห็นว่า พุทธศาสนามีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีทางด้านดิจิทัล เข้ามาใช้ในการจัดทำรูปแบบการเข้าถึงหลักธรรมคำสอนพุทธศาสนา ปรับรูปแบบให้มีความทันสมัย เป็นเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้เยาวชน ประชาชนชนเหล่าพุทธศาสนิกชนได้รับรู้ “**เพิ่มการรับรู้**” เข้าถึงธรรมะได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ตอบโจทย์ต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงมากในยุคปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผล ต่อสุขภาวะด้านจิตใจของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ก่อเกิดโรครทางจิตมากมายไม่ว่า ภาวะซึมเศร้า ภาวะเครียด จิตตก อารมณ์แปรปรวน ขาดความยับยั้งชั่งใจ ที่มาจากความเครียดความกดดันทางด้านสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่มา กระทบจนนำมาสู่สาเหตุของการใช้ความรุนแรง อาชญากรรมต่างๆ เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการสื่อสาร รูปแบบการเข้าถึงมีมากมาย นอกจากที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว การใช้ AI (Artificial intelligence) เข้ามา วิเคราะห์ความต้องการพุทธศาสนิกชนแล้วส่งหลักธรรมคำสอนมาถึงผู้ที่ต้องการรายบุคคล เห็นด้วยอย่างยิ่งกับ การสนับสนุนพุทธศาสนาในการทำสื่อผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น You Tube, TikTok, X, Facebook เป็นต้น อีกทั้งยังต้องสนับสนุนการทำวิจัยด้านนี้และศึกษารูปแบบจากประเทศที่มีเทคโนโลยีก้าว ล้ำ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เป็นต้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ต่อไป

ผลกระทบของการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเข้าถึงพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

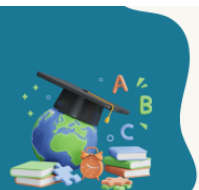
ขอนำคำกล่าวของ ท่านพระนวลจันทร์ กิตติปัญโญ พระวิปัสสนาจารย์ สถานปฏิบัติธรรมวิภูฏา อ. ด่านซ้าย จ.เลย ที่ว่า “**เป็น อยู่ คือ ด้วยใจเสียสละมีเดียนั้น ควรมีธรรมะกำกับ เพื่ออยู่ เย็น และเป็น ประโยชน์**” การแสดงความคิดเห็นในโซเชียลมีเดียการว่ากล่าว การตำหนิ ตีฉุน หรือแม้กระทั่งการซ้ำเติม ทำ บ่อยๆ จนกลายเป็นนิสัยของยุคสมัยไปแล้ว พระอาจารย์นวลจันทร์แนะนำให้ตั้งคำถามแก่ตัวของตัวว่า เราจะอยู่ ในสภาวะการณ์แบบนี้ได้อย่างไร โดยไม่ไหลตามไป ทำอย่างไรให้ได้เห็น “ตัวคิด” สติที่ยับยั้ง “เราช่วยเขาได้มั้ย ช่วยได้ควรช่วย ถ้าช่วยไม่ได้ อย่างน้อยก็ช่วยด้วยการไม่ซ้ำเติม”

สรุป

ยิ่งโลกหมุนเร็วมากเท่าใด มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา เป็นโลกที่มีความซับซ้อน ไม่แน่นอน ผันผวน ยากจะคาดคะเนได้ สันติภาพ ความสงบสุขในจิตใจกลับเป็นสิ่งจำเป็นและเรียกร้องจากมนุษย์มากขึ้น เท่าที่วิญญูณ “**พุทธศาสนา**” ธรรมะขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า คือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ คือหนทางสว่างที่จะนำเรา ทุกคนให้ผ่านโลกในยุคโลกาภิวัตน์นี้ไปได้

แม้ว่าในยุคดิจิทัล ศาสนาพุทธต้องเผชิญกับความท้าทายและโอกาสในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่โลก ดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี โดยต้องอาศัยหลักการต่างๆ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและการสื่อสาร การใช้โซเชียลมีเดียในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาพุทธ และการสื่อสารคุณค่าของพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าใจและรับรู้ได้อย่างเหมาะสม การ สร้างสรรค์และการร่วมมือโดยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์เนื้อหาที่น่าสนใจและสร้างสรรค์สรรค์สร้าง กิจกรรมหรือชุมชนออนไลน์สามารถสร้างความสนใจและร่วมมือกันของผู้ที่สนใจในศาสนาพุทธ ต้องมี การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาปรับตัวและปรับเปลี่ยนการสื่อสารและการเข้าถึงเพื่อให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ยอมรับการเผชิญหน้ากับความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่ศาสนาพุทธต้องเผชิญหน้า การเข้าใจและเคารพความแตกต่างนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ศาสนาพุทธ สามารถเรียนรู้และเจริญเติบโต

การปรับตัวของศาสนาพุทธในยุคดิจิทัลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ท้าทาย และมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้พุทธศาสนายังคงอยู่และเป็นต้นสำคัญคือผู้คนมีโอกาสนในการเข้าถึง โอกาสนำหลักพุทธธรรมคำสั่ง สอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดความสุขสงบ เกิดสันติในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การ

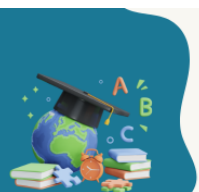

นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างกว้างขวางภายใต้บริบทและแนวโน้มของประชากรโลกที่จะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์มาใช้เป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมศักยภาพรูปแบบใหม่ๆ ของการเข้าพุทธศาสนา ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่อย่างไรก็ดีการใช้โซเชียลมีเดียเหมือนดาบสองคมขึ้นอยู่กับวิธีการใช้และวิจักษณ์ของผู้เสพ การใช้ “ตัวคิด” สติที่ยับยั้ง จึงเป็นเหมือนเครื่องมือที่ทำให้เราชาวพุทธศาสนิกชนนำมาประกอบเป็นเครื่องเตือนใจ ในทางโลกการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ ต้องมีการควบคุมดูแลของผู้ที่รับผิดชอบต่อพุทธศาสนา ซึ่งการควบคุมสื่อโซเชียลมีเดียมีลักษณะที่ซับซ้อนและเป็นความเสี่ยงอย่างมาก เนื่องจากสื่อโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมและในกรณีของศาสนามีผลกระทบอย่างมากต่อความเชื่อ ความศรัทธา การควบคุมเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายเพราะการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการสื่อสารอาจส่งผลกระทบต่ออิทธิพลของศาสนาและความเชื่อของผู้คนได้ วิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการควบคุมสื่อโซเชียลมีเดียในเรื่องของศาสนาและเทคโนโลยี คือ การส่งเสริม “การใช้สื่อโซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรค์” เพื่อสร้างความเข้าใจและการสร้างสรรค์ที่มีส่วนร่วมของชุมชน ให้ผู้ใช้สื่อสามารถปรับตัวและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดีในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยข้อมูลที่แตกต่างกันการใช้ ดังนั้นควรเล็งเห็นถึงความสำคัญเรื่องการเผยแพร่หลักคำสอนพุทธศาสนาผ่านสื่อออนไลน์ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎกเพื่อดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (9 มกราคม 2567). “พระ AI” จากญี่ปุ่น ช่วยเผยแผ่ศาสนาในสังคมยุคใหม่?. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://tgraiu.org/newdetail/602>
- บ้านเมือง (ออนไลน์). (11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564). "มจร" วิทยาเขตเชียงใหม่ จัดพัฒนาศักยภาพ พระนักสื่อสารอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.banmuang.co.th/news/education/222785>
- ปรีดี นกุลสมปรารธนา. (04/03/2567). รวมสถิติและ Insight สำคัญๆของคนไทยกับการใช้ Digital และ Social Media 2024. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.popticles.com/insight/thailand-digital-and-social-media-stats-2024/>
- พระพรหมบัณฑิต. (30 พ.ย. 2023). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคเปลี่ยนผ่านของสังคมดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=iTjlySNwOyY>
- พระไพศาล วิสาโล. (2559). เทคโนโลยีในทัศนะของพุทธศาสนา. นิตยสาร CHIP มีนาคม ปีที่ 10 ฉบับที่ 3.). สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://ic-libarts.mju.ac.th/goverment/20111119104835_2011_IC_Libarts/22049.pdf
- วิกิพีเดีย. พระพุทธศาสนา. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98>
- สุภาพรณ กลิ่นนาค. (19/09/2557). การใช้เทคโนโลยีกับผลกระทบด้านพระพุทธศาสนา. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/99-2014-09-19-23-56-30>
- อภิรัฐ นานนท์. วันพรรษา. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.posttoday.com/lifestyle/548924>
- Mrs.OK. (15 September 2022). ม.เกียวโตส่ง “Teraverse-BuddhaBot” ตอบโจทย์ชาวพุทธรุ่นใหม่ หลังวัดปิดตัวสูงจากสังคมสูงวัย. <https://www.brandbuffet.in.th/2022/09/kyoto-university-developed-teraverse-buddhabot-buddhism-project/>
- SAS.COM. ปัญญาประดิษฐ์ คืออะไร และสำคัญอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.sas.com/th_th/insights/analytics/what-is-artificial-intelligence.html
- Thailand Media Landscape. (11 ธันวาคม 2566). ภาพรวมภูมิทัศน์สื่อไทยปี 2566 – 2567. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.dataxet.co/media-landscape/2024-th>

วิธีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐด้วยตนเอง*

PERFORMANCE MOTIVATION CREATION OF GOVERNMENT ORGANIZATION OFFICIALS BY THEMSELF

พนิดา อมราวิกรม

Panida Amarawikrom

บริษัท เอ็น.เอ.ที.แอนด์เคาน์ จำกัด

N.A.T. Account Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: panida.nat2020@gmail.com

บทคัดย่อ

องค์กรภาครัฐคือองค์กรที่บริหารงานภายใต้ระบบราชการไทย ทุกองค์กรต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้การได้มาซึ่งบุคลากรที่ตรงตามความต้องการขององค์กรเป็นเรื่องยาก และการสั่งการให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพก็เป็นเรื่องยากเช่นเดียวกัน ด้วยว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความยินดีและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ในทางพระพุทธศาสนาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง จะช่วยส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถได้

คำสำคัญ แรงจูงใจ, การปฏิบัติงาน, องค์กรภาครัฐ, หลักพุทธธรรม

Abstract

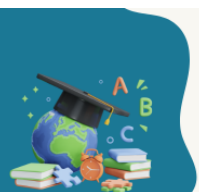
Government organizations were managed under the Thai bureaucracy. Every organization of public sectors needed personnel with knowledge and ability to perform their jobs. However, acquiring personnel that meet the needs of the organization was difficult and ordering personnel to perform their duties to their fullest potential was also difficult because motivation is an important factor that will encourage personnel to be happy and willing to perform their duties to the best of their abilities. In Buddhism, the application of Sangahavattthu 4 was used to create motivation for work by themselves. It will help encourage personnel to perform their duties to the best of their ability.

Keywords: Motivation, performance, government organizations, Buddhist principles

บทนำ

องค์กรภาครัฐคือองค์กรที่ดำเนินงานในระบบราชการไทย องค์กรภาครัฐมีทั้งที่เป็นหน่วยงานประเภทกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจ และอาจมีหลากหลายขนาดแตกต่างกันแม้ส่วนใหญ่มิมีขนาดองค์กรใหญ่โตตามกาลเวลาและอายุขัยขององค์กรเพราะบุคลากรในภาครัฐมักทำงานผูกพันอยู่

* Received May 1, 2023; Revised June 5, 2023; Accepted June 20, 2023

กับองค์กรเดิมเป็นเวลายาวนานในขณะที่ต้องมีการนำคนรุ่นใหม่จากภายนอกเข้ามาเสริมเป็นระยะเพื่อทดแทนบุคลากรเดิมที่เกษียณหรือให้มีส่วนผสมขององค์กรที่เอื้อตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป (สัมมา คีตสิน, 2567)

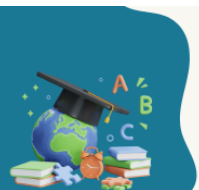
บุคลากรระดับปฏิบัติการจะปฏิบัติงานตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ไม่ว่าจะอยู่ส่วนงานใดก็ตาม ก็ยังมีความสำคัญในการขับเคลื่อนงานขององค์กรทั้งสิ้น การที่บุคคลในหน่วยงานใดจะมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเป็นสำคัญ เพราะการจูงใจเป็นสาเหตุของการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์ ถ้าหากผู้บังคับบัญชาไม่สร้างแรงจูงใจแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะปฏิบัติงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อหน่วยงาน ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่องของการทำงานจะต้องระลึกถึงคุณภาพของงานเป็นสำคัญ การทำงานด้วยความ ขยันหมั่นเพียรและใช้สติปัญญาเป็นเครื่องนำทาง งานจะมีคุณภาพดีการทำงานที่ทำด้วยใจมีความตระหนักรู้งานที่ทำอยู่จะก่อให้เกิดความพอใจและกระตุ้น ให้รู้สึกว่างานช่วยทำให้ชีวิตก้าวหน้า จึงทำให้มีการทำงานความกระตือรือร้นการที่คนทำงานมีจุดมุ่งหมายในการทำงานแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อการทำงานที่ต่างกัน คนบางคนทำงานเพราะชอบงานที่ทำการได้ทำงานเป็นความสุขเรียกว่า มีแรงจูงใจในการทำงาน แรงจูงใจจึงถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของ บุคคลโดยตรง และการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแตกต่างกันภายใต้สถานการณ์เดียวกันนั้น มิใช่เป็นเพราะมีความรู้ความสามารถมีสติปัญญา ตลอดจน ประสบการณ์แตกต่างกันเท่านั้นแต่ปัจจัยที่สำคัญ ยิ่งกว่าประการหนึ่งคือการปฏิบัติงานได้รับ แรงจูงใจในการทำงานที่แตกต่างกันเป็นเหตุให้แต่ละคนเต็มใจที่จะใช้พลังความสามารถในการทำงานมากน้อยแตกต่างกันไปด้วย แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญ

การดำเนินงานขององค์กรใดก็ตาม ถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผล บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้น ทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์กรนั้นๆ รับผิดชอบปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การปฏิบัติงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตาม มีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไร อย่างไร ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่าการสั่งการไม่ได้หมายความว่าผู้ปฏิบัติจะทำตามและเห็นด้วยเสมอไป แต่ที่ต้องทำตามเนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญคือแรงจูงใจนั่นเอง

ในทางพระพุทธศาสนาหลักพุทธธรรมที่ช่วยส่งเสริมในการสร้างแรงจูงใจก็มีไม่น้อย หนึ่งในนั้นที่เป็นที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้ก็คือหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ด้วยเหตุที่ว่าหลักสังคหวัตถุ 4 มีการประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายและเป็นที่รู้จักกันในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หากมีการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานขององค์กรภาครัฐ อย่างจริงจัง จะสามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรให้ปฏิบัติงานให้กับองค์กรภาครัฐอย่างเต็มประสิทธิภาพ

แรงจูงใจ

การจูงใจ (Motivation) เป็นปัจจัยซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drives) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้นๆ อาจกล่าวได้ว่า แรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งความต้องการเป็นสิ่งเร้าภายในที่สำคัญกับการเกิดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าอื่นๆ เช่น การยอมรับของ

สังคม สภาพบรรยากาศที่เป็นมิตร การบังคับบัญชา การให้รางวัลหรือกำลังใจหรือการทำให้เกิดความพอใจ ล้วนเป็นเหตุจูงใจให้เกิดแรงจูงใจได้

แรงจูงใจ (Motive) คือสภาวะที่บุคคลได้ถูกกระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมการใดๆ หรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บุคคลถึงจุดหมายที่ได้วางไว้ แรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายใน และยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้น การที่บุคคลแสดงออกทางพฤติกรรม จึงเป็นการยากที่จะชี้ชัดลงไปว่าเกิดจากแรงจูงใจสิ่งใด โดยเฉพาะ พฤติกรรมการบางอย่างของบุคคลอาจเป็นมาจากการกระตุ้น หรือการจูงใจของสิ่งเร้าหรือความต้องการหลายๆ ชนิดพร้อมกันจึงอาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากแรงจูงใจ 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจภายใน (Motive Intrinsic) แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลเกิดขึ้นมาเอง จากความต้องการทางกายและเป็นผลกระทบมาจากสิ่งแวดล้อมหรือสังคมภายนอกแรงจูงใจแบบนี้จะแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลซึ่งเราอาจจะเรียกอีกอย่างว่าแรงจูงใจส่วนบุคคลโดยเฉพาะ ได้แก่ ความทะเยอทะยาน ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจ ความคาดหวังของแต่ละบุคคล เป็นต้น

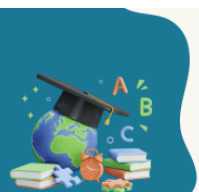
2. แรงจูงใจภายนอก (Motive Extrinsic) แรงจูงใจภายนอกเกิดจากสิ่งเร้าภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นตัวคอยกระตุ้น รวมทั้งการถูกล่อลอมจากวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและค่านิยมของสังคม ได้แก่ อำนาจ เกียรติยศ ความต้องการความรัก ความต้องการการนับถือยกย่องจากสังคม ความสำเร็จ การแข่งขัน สภาพและบรรยากาศของทำงาน

ในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานจริงของผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ภูมิหลังที่ต้องการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารขึ้นอยู่กับเหตุผลใดในความต้องการทั้ง 3 แบบ คือ 1. ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น 2. ความต้องการเห็นความสำเร็จของงานและ 3. ความต้องการที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น จะเป็นตัวชี้วัดลักษณะและผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้ เช่น หากผู้บริหารต้องการประสบความสำเร็จของงาน ย่อมมีพฤติกรรมการบริหารและผลงานที่ต่างไปจากผู้บริหารที่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น การจูงใจเป็นการนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการปัจจัยต่างๆ ที่นำมาอาจจะเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งทำให้เกิดความคาดหวัง

สรุปได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะพึงได้จากองค์กรหรือบุคคลที่จูงใจตนเอง แรงจูงใจอาจไม่ใช่เพียงแต่สิ่งของนอกกายหรือรางวัล แต่อาจจะเป็นความสำเร็จ ความก้าวหน้า การได้รับคำชมจากผู้บังคับบัญชาหรือแม้แต่อำนาจ เกียรติยศ ความต้องการความรัก ความต้องการการนับถือยกย่องจากสังคม ความสำเร็จ ก็คือแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐ

การปฏิบัติงานเป็นปฏิกิริยาหรือกิจกรรมทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต จะสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม รวมทั้งที่มีอยู่ภายนอก และการดำเนินงานขององค์กรใดก็ตาม ถ้าจะให้งานดำเนินงานไปด้วยความเหมาะสม และได้ผล บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้น ทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์กรนั้นๆ รับผิดชอบปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือการปฏิบัติงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็

ตาม มีความคิดเห็นข้อแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไร อย่างไร และในการปฏิบัติงานนั้นจะมีผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง

- 1) วัฒนธรรมประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
- 2) ลักษณะขององค์การที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
- 3) ตัวบุคคล บุคลิกภาพ และความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะตัวของบุคคล

องค์กรใดที่จะบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือบุคลากร ในองค์กรและเป็นที่ยอมรับกันว่ามนุษย์หรือคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุดตามหลักการบริหาร การเสริมสร้างความต้องการในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร สิ่งที่สำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องนั้น ต้องคำนึงถึงบุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชาภายในองค์กร ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยมุ่งอธิบายถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรเกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานนั้นว่ามีความสำคัญยิ่ง ด้วยส่งผลต่อปฏิบัติงานทั้งต่อบุคคลและองค์การ มุ่งหวังให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยจะส่งให้องค์การมีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น

ผลการปฏิบัติงานของแต่ละคน (Individual performance equation) ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Individual Attributes) ความพยายามในการทำงาน (Work Effort) และการสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) รูปแบบแสดง ได้ดังนี้

$$\text{Performance} = \text{Individual Attributes} \times \text{Work Effect} \times \text{Organizational Support}$$

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐอยู่ภายใต้ของวัฒนธรรมองค์กร สายบังคับบัญชา การดำรงตำแหน่งต่างๆ ที่จะช่วยให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ และที่สำคัญแรงจูงใจที่มาจาก ทั้งภายในและภายนอกก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐ

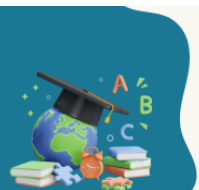
การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐด้วยตนเอง

การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐด้วยตนเอง มีวิธีการอยู่หลายวิธีการ เช่นการสร้างความคิดหวังให้กับตนเอง การวางแผนพัฒนาตนเอง ในทางพระพุทธศาสนาใช้หลักของอิทธิบาท 4 (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในด้วยตนเอง ซึ่งบุคลากรสามารถนำเอาหลักอิทธิบาทมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการสร้างแรงจูงใจมีแนวทางดังนี้ (พระมหาสุชาติ วชิรเมธี, 2551)

1) ฉันทะ คือมีใจรัก ทำงานด้วยใจรักงาน มีความชื่นชอบในงานที่ทำเป็นพิเศษ การนำเอาหลักฉันทะมาใช้จะช่วยให้เรารู้สึกว่าเราอยากจะทำงานอยู่เสมอ มีความต้องการที่จะหาแนวทางในการพัฒนางานขององค์กรอยู่เสมอเพื่อให้งานมีความก้าวหน้า โดยอาจจะเริ่มจากการสร้างเป้าหมายของการทำงานไว้สั้น ๆ เมื่อประสบความสำเร็จก็ดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป จะทำให้เราไม่เบื่อหรือท้อในการทำงาน

2) วิริยะ คือพากเพียรทำ รักแล้วต้องขยัน ความขยันคือ ภาควิปฏิบัติการณ์ของความรักความรักในงานจะทำให้เรารู้ว่าควรทำงานอะไร ส่วนความขยันจะทำให้งานนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จ การทำงานถ้าขาดความขยัน ความขยันก็จะไม่เกิด

3) จิตตะ คือจดจำจ่อจิต หมายความว่า ทำอะไรก็ตามให้เจาะลงไป ปักใจลงไปในสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้ง อย่างมุ่งมั่น อย่างจริงจัง และอย่างทุ่มเท ใครก็ตามที่ทำงานด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น คนนั้นจะประสบความสำเร็จ

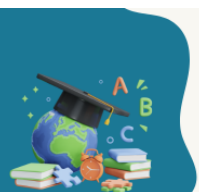

4) วิมังสา คือวินิจจาย ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ พัฒนานั่นเอง เมื่อเราทำงานอะไรก็ตาม ให้พินิจพิเคราะห์ สร้างสรรค์พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการทำงานอยู่เสมอ หาแนวทางวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนางานให้ดีที่สุด จะใช้คู่กับหลักจิตตะคือใส่ใจวินิจจายตรวจสอบ เพื่อควบคุมคุณภาพของงานให้ออกมาดี และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐด้วยตนเองโดยใช้หลักของอิทธิบาท 4 จะช่วยให้บุคลากรสามารถกระตุ้นตนเองให้มีแรงจูงใจในการทำงาน โดยมีหลักการที่สำคัญคือให้มีใจรัก (ฉันทะ) ให้พากเพียรทำ (วิริยะ) ให้ติดตามตรวจสอบ (จิตตะ) ให้รอบคอบแก้ไข (วิมังสา) หลักอิทธิบาท 4 นี้จะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรของภาครัฐได้มีแรงจูงใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

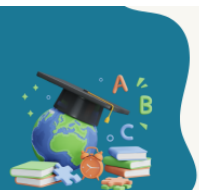
แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรภาครัฐ แรงจูงใจอาจเกิดจากภายในกล่าวคือ ความทะเยอทะยาน ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจ ความคาดหวังของแต่ละบุคคล หรืออาจจะเกิดจากภายนอกเพราะได้รับแรงกระตุ้น อำนาจ เกียรติยศ ความต้องการความรัก ความต้องการการนับถือยกย่องจากสังคม ความสำเร็จ การแข่งขัน สภาพและบรรยากาศของทำงาน ผู้บริหารต้องอาศัยหลักการเหล่านี้มาเป็นเงื่อนไขในการจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้บุคลากรได้สร้างแรงจูงใจให้กับตัวเองด้วยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เข้ามาประกอบในการสร้างแรงจูงใจด้วยตนเอง คือฉันทะ มีใจรัก วิริยะ พากเพียรทำ จิตตะ ติดตามตรวจสอบ วิมังสา รอบคอบแก้ไข เมื่อนำเอาหลักพุทธธรรมมีประยุกต์กับเงื่อนไขของแรงจูงใจภายนอกและภายใน จะส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจยินดีเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อองค์กรอย่างเต็มศักยภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เทพพนม เมืองแมนและสวีน สุวรรณ. (2549). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นรา สมประสงค์. (2554). ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บรรเทิง พาวจิตร. (2548). การปกครองตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). ธรรมานุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวยจำกัด.
- พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี. (2551). คนสำราญ งานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- ม มา คี ต ลี น . (2 5 6 7) . สื่ บ คั น 1 2 กุ ม ภา พั น ธ์ 2 5 6 7 จ า ก http://www.stabundamrong.go.th/web/book/53/b9_53.pdf.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2547). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. (2547). เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี พันธมณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทม์ไฮมเอดดูเค.
- J.W. Getzel. (1957). Creativity and Intelligence: Exploration with Gifted Students. New York: Wiley.
- Jacop W. Getzels and Egon G. Guba. (1973). Social Behavior and the Administrative Process. School Review. 65, 164–175.
- Novabizz.(2561). แรงจูงใจ. สืบค้น 11 มกราคม 2567 จาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Motives.Htm>.

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตบุคลากรกรมชลประทานตามแนวพระพุทธศาสนา*
PERSONNEL QUALITY OF LIFE INDICATORS OF THE ROYAL IRRIGATION
DEPARTMENT ACCORDING TO BUDDHISM

ยศ ธนารักษ์โชค

Yos Thanarakchoke

บริษัท สหคิมมอเตอร์ จำกัด

Sahakimmotor Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: yos@sahakimmotor.co.th

บทคัดย่อ

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่คุณค่าใฝ่หาเป็นอย่างยิ่ง เพราะหมายถึงความอยู่ดีกินดีชีวิตมีความสมบูรณ์ องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรของตน ด้วยว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ดี ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร เนื่องจากบุคลากรที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ ดังนั้นกรมชลประทาน จึงได้มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของบุคลากรไว้เป็นเบื้องต้น ทั้งนี้การนำหลักภavana 4 เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต จะทำให้เกิดกระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ทำให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีร่างกายที่สมบูรณ์ ปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีปัญญาดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ ตัวชี้วัด, คุณภาพชีวิตของบุคลากร, กรมชลประทาน, พระพุทธศาสนา

Abstract

Indicators of quality of life were important that the people strive for greatly because it Meant living well and having complete life. The public and private sectors were looking for the approach to improve the quality of life of their personnel. The quality of life of personnel Affected the efficiency and effectiveness of the organization because personnel with a good quality of life will be able to perform their duties to their fullest potential. Therefore, indicators for the quality of life of personnel have been set as a preliminary by Royal Irrigation Department. Using the 4 principles of Bhavana as indicators of quality of life It will create a life quality promotion process that will make personnel have a good quality of life in both physically and mentally. Personnel have perfect bodies. Behave according to discipline Have a strong mind, have good intelligence, and be able to work to their fullest potential.

Keywords: Indicators, life quality of personnel, Royal Irrigation Department, Buddhism

บทนำ

กรมชลประทาน มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำเพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุข หรือการอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การ

*Received May 10, 2023; Revised June 20, 2023; Accepted July 22, 2023

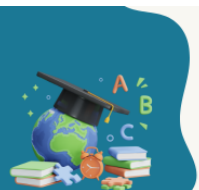

ป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ความปลอดภัยของเขื่อนและอาคารประกอบ การคมนาคมทางน้ำที่อยู่ในเขตชลประทาน การจัดรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีการปฏิบัติงานสำคัญในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ การป้องกันและบรรเทาปัญหายับอันเกิดจากน้ำ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ “องค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) เพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการภายในปี 2579” ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) (กรมชลประทาน, 2563)

ที่ผ่านมากรมชลประทานได้ขับเคลื่อนตามประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ภายใต้กรอบแนวคิด RID No.1 เพื่อเพิ่ม ศักยภาพการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จัดหาแหล่งน้ำต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ การระบายน้ำจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ (Smart Water Operation Center : SWOC) ในสำนักงานชลประทานที่ 1 – 17 เพื่อประมวลวิเคราะห์ สถานการณ์น้ำ ติดตามและพยากรณ์สถานการณ์น้ำ จัดสรรน้ำ และเฝ้าระวังเพื่อการเตือนภัยจากน้ำ รวมถึงนำข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาเชื่อมโยงและจัดทำ เป็นฐานข้อมูลกลาง สามารถนำ มาติดตาม วิเคราะห์ และพยากรณ์สถานการณ์น้ำ ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว น่าเชื่อถือ ทันเหตุการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการน้ำสำหรับการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (กรมชลประทาน, 2563)

การปฏิบัติงานตามภารกิจให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกรมชลประทานมีความเกี่ยวเนื่องกับศักยภาพของบุคลากร ศักยภาพของบุคลากรก็มีความเกี่ยวเนื่องกับคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจรกล่าวให้เข้าใจสั้นๆ คือ บุคลากรที่มีสุขภาพที่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ตั้งใจทำงานมีความรักและความผูกพันต่อองค์กร เนื่องจากได้รับสวัสดิการที่ดีและเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ทำให้มีสุขภาพการสุขภาพจิตใจดี มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำงานอย่างเต็มที่ และการที่บุคลากรตั้งใจปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างเต็มความสามารถ ก็จะทำให้งานขององค์กรบรรลุผลมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้นเรื่องของคุณภาพชีวิตจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่องค์กรทุกองค์กรให้ความสำคัญ และวางแผนดำเนินการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากร ในทางกลับกันหากบุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ก็ย่อมส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทำให้งานขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมเกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย โดยประเด็นปัญหาหลักๆ ของคุณภาพชีวิตการทำงานคือ ปัญหาเรื่องรายได้ ปัญหาเรื่องทัศนคติและความรับผิดชอบ และปัญหาการดูแลสุขภาพ (เดชา บุญมาสุข, 2559) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรให้ดีขึ้น ให้มีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตที่มั่นคง และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลจึง มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่ดี มีการศึกษาที่ดี การมีปัจจัย 4 บริโภคอย่างเพียงพอ (สาริกา หาญพานิชย์, 2558) จึงเป็นทางออกที่สมเหตุสมผลที่จะเป็นเครื่องยืนยันถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรกรมชลประทาน ด้วยพิจารณาเห็นว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักของอภินิหาร 4 ที่เน้นในการพัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตร่วมกับหลักการด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตกล่าวคือ จะส่งผลให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีมี

ร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์ มีจิตใจและอารมณ์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของการทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรต่อไป

คุณภาพชีวิต

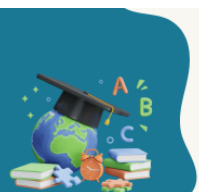
คุณภาพชีวิตเป็นชื่อใหม่ของความคิดเก่า (Old notion) ซึ่งถ้าเรียกเป็นชื่อทางด้านจิตวิสัย (Subjective) ก็ใช้คำว่าอยู่กินดีมีสุข (well-being) คือ การเป็นอยู่ที่ดีของคนและสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่วไป ในด้านส่วนบุคคลคุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (Wants) เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วจะทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความสุขหรือความพอใจ (นิศารัตน์ ศิลปเดช) กับการมีชีวิตที่ดีว่าชีวิตที่ดีที่สุดของมนุษย์นั้นอยู่ที่การขัดเกลาของประชาชนและเป็นผู้ให้การศึกษาและฝึกอบรมฝึกฝนประชาชนจนบรรลุถึงชีวิตที่ดีด้วยตนเองและมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะมีชีวิตที่ดีตามที่เขามองเห็น และโดยปัจเจกชนนั้นแตกต่างกัน แต่รัฐบาลก็มีหน้าที่ที่กำหนดชีวิตที่ดีให้พลเมืองได้ (วิทย์ วิศุทเวทย์, 2553) ชีวิตที่มีคุณภาพว่าเป็นชีวิตที่ไม่มีภาระ และไม่ก่อปัญหาทางสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ มีความคิด และความสามารถที่จะดำรงสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองได้อย่างถูกต้องแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ สามารถหาวิธีอันชอบธรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองพึงประสงค์ภายใต้เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่ (ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ, 2546)

มาสโลว์ (Abraham H.Maslow) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษย์นิยมทฤษฎีของเขาได้ชื่อว่าทฤษฎีลำดับความต้องการ โดยอธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น ซึ่งพบว่าบุคคลมักดิ้นรนตอบสนองความต้องการขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว จึงแสวงหาความต้องการขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ ในยุคแรกๆ ที่มาสโลว์ทำการศึกษาเขาแบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 5 ลำดับ ลำดับ 1-4 เป็นความต้องการระดับต้น ลำดับที่ 5 เป็นความต้องการระดับสูง ในยุคต่อมามาสโลว์ ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมและแบ่งความต้องการลำดับที่ 5 ให้ละเอียดออกไปอีกเป็น 3 ลำดับ รวมใหม่ทั้งหมดเป็น 7 ลำดับขั้นของความต้องการ ดังต่อไปนี้

ภาพปิรามิดแสดงลำดับขั้นความต้องการ ตามแนวคิดของมาสโลว์ 7 ลำดับขั้น ลำดับ 1-4 เป็นความต้องการระดับต้น หรือระดับขาดแคลน ลำดับที่ 5-7 เป็นความต้องการระดับสูงหรือระดับสร้างความเป็นมนุษย์แบบให้ชีวิต

ภาพที่ 1 ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

จากภาพ อธิบายลำดับขั้นความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์ ได้ดังนี้

ลำดับขั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีระ (physical needs) คือ ความต้องการตอบสนองความหิว กระหาย ความเหนื่อย ความง่วง ความต้องการทางเพศ ความต้องการขับถ่าย ความต้องการมีกิจกรรมทางร่างกาย และความต้องการสนองความสุขของประสาทสัมผัส

ลำดับขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) คือ ความต้องการการคุ้มครองปกป้องรักษา ความอบอุ่นใจ ความปราศจากอันตราย และต้องการหลีกเลี่ยงความวิตกกังวล

ลำดับขั้นที่ 3 ความต้องการความเป็นเจ้าของ และความรัก (belongingness and love needs) คือ ความอยากมีเพื่อน มีพวกพ้อง มีกลุ่ม มีครอบครัว และมีความรัก ขั้นนี้จัดเป็นความต้องการทางสังคม

ลำดับขั้นที่ 4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับ ยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง (esteem needs) คือ ความอยากมีชื่อเสียง มีหน้ามีตา มีคนยกย่องเลื่อมใส มีความเด่นดัง และต้องการความรู้สึกที่ดีของคนอื่นต่อตน

ลำดับขั้นที่ 5 ความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (need to know and understand) คือ ความอยากรู้ อยากเข้าใจ อยากมีความสามารถ อยากมีประสบการณ์

ลำดับขั้นที่ 6 ความต้องการทางสุนทรียะ (aesthetic needs) ได้แก่ ความต้องการด้านความดี ความงาม คุณธรรม และความละเอียดอ่อนทางจิตใจ

ลำดับขั้นที่ 7 ความต้องการความสำเร็จ หรือความสมบูรณ์แบบในชีวิต (self actualization needs) ขั้นนี้ถือว่าเป็นความต้องการสูงสุดแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะเกิดขึ้นนี้ได้ต้องปูพื้นฐานให้บุคคลได้ตอบสนองความต้องการของตนในลำดับขั้นที่ 1 เป็นลำดับมาจนถึงระดับสูง หรือสร้างความรู้สึก “พอ” ในความเป็นเขาเสียก่อน ซึ่งบุคคลประเภทนี้มักได้รับ ประสบการณ์สูงสุด คือได้รับประสบการณ์เข้มข้นบางประการด้วยตนเองจนตระหนักในสภาพความเป็นจริงแห่งชีวิต ซึ่งบางคนกล่าวว่าเข้าถึงปรัชญาชีวิต หรือสัจธรรมแห่งชีวิต

ความต้องการทั้ง 7 ลำดับขั้นตอนตามแนวคิดของมาสโลว์นั้น บุคคลจะกระทำการเพื่อสนองความต้องการลำดับแรกก่อน แล้วจึงดิ้นรนเพื่อสนองความต้องการถัดมาเป็นลำดับตัวอย่างพฤติกรรมของพนักงานในองค์กร เช่น ตราใบได้ค่าแรงยังไม่พอกิน (ความต้องการขั้นที่ 1) หรือทนต้องเผชิญสถานการณ์เสี่ยงภัยในหน้าที่ (ความต้องการขั้นที่ 2) ในภาวะดังกล่าวนี้ พนักงานอาจยังไม่คำนึงถึงความรัก การยอมรับ การยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง (ความต้องการขั้นที่ 4) หรือจะยังไม่ดิ้นรนเพื่อใฝ่หาความรู้ ความดี ความงาม หรือความสมบูรณ์แบบส่วนตัว (ความต้องการขั้นที่ 5, 6 และ 7) จึงเห็นได้ว่าคนบางคนกระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ เพื่อให้ความต้องการทางกาย ได้รับตอบสนอง เช่น เพื่อให้ท้องหายหิว เพื่อสนองความต้องการทางเพศ หรือเพื่อสะสมเงินทองเอาไว้ให้อุ่นใจว่าต่อไปภายหน้าจะได้มีกินมีใช้ (Abraham H. Maslow, 1943)

สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลคือการบรรลุเป้าหมายชีวิต คือความต้องการ เมื่อได้ประสบความสำเร็จตามความต้องการที่ตนเองหวังก็จะเกิดความพึงพอใจและแสดงออกต่อสังคมให้รู้ถึงความสุข การเป็นอยู่อย่างไร้กังวล และพฤติกรรมอื่นๆ เช่นการมีกำลังใจ มีแรงทำงาน มีสุขภาพดี มีอารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส ทั้งนี้เพราะได้รับสิ่งที่พึงปรารถนานั่นเอง ในการปฏิบัติงานบุคลากรที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมากจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตบุคลากรกรมชลประทาน

คุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพ หรือคุณสมบัติของชีวิตที่ดี หรือสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีคุณภาพซึ่งหมายถึงองค์ประกอบและลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงถึงสภาพของชีวิตที่ดำรงอยู่ด้วยดี เป็นส่วนร่วมที่

เกื้อกูลซึ่งกันและกันสังคม และธรรมชาติมีความพร้อม ทั้งยังสามารถที่จะพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงามสู่ความสันติสุข และอิสรภาพสมบูรณ์ (พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตโต), 2553) เป็นความรู้สึของการอยู่อย่างพอใจ ต่อองค์ประกอบต่างๆของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล (Koffka, K., 1987) การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้ในสังคมหนึ่งๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ นั่นคือการที่จะกล่าวว่าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่บรรลุเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานครบถ้วนทุกประการซึ่งเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานที่กำหนดไว้นั้นสามารถแปรเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะนั้น ๆ (กรมพัฒนาชุมชน, 2558)

บุคลากรกรมชลประทานได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้พัฒนาควบคู่กันไปกับแผนพัฒนาบุคลากร 4 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ทักษะ กรอบความคิด และความสามารถในการปฏิบัติงาน ที่ครอบคลุมบุคลากรทั้งสายงานหลักและสายงานสนับสนุน มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและรองรับความท้าทายที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรนักบริหารการชลประทานระดับต้น โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการปฏิบัติงานทดสอบเพื่อควบคุมคุณภาพงานก่อสร้างในสนาม โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการจัดการด้านความปลอดภัยเขื่อน เป็นต้น

2. ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อรองรับการทำงานในยุคดิจิทัล และส่งเสริมการขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะเช่น โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการสร้าง Data Visualization ด้วย Google Data Studio โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรระบบคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลระบบ เป็นต้น

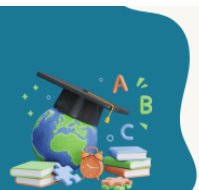
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อปลูกฝังบุคลากรให้มีกรอบความคิดการมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม ทำงานบนหลักคุณธรรม และยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรม ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรการดำเนินงานทางวินัยและจริยธรรมสำหรับผู้บังคับบัญชาระดับหัวหน้าฝ่ายโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการปลูกฝังวิธีคิด ปลูกจิตสำนึกวัฒนธรรมและพฤติกรรมสุจริต เป็นต้น

4. ด้านความเป็นสากล ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร English Camp for Working Officers โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรภาษาอังกฤษพื้นฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น (กรมชลประทาน, 2566)

สรุปได้ว่า กรมชลประทาน ได้มีการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตบุคลากร ตามแนวทาง 3 ประการที่เน้นในการพัฒนาทั้งความรู้ความสามารถ การเป็นอยู่คุณธรรม เพื่อให้บุคลากรได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตใจที่เข้มแข็ง มีความสุขทางใจ มีความฉลาดในทางอารมณ์ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันที่ดี เมื่อบุคคลได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีแล้วจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข สามารถสร้างความสุขให้เกิดแก่ครอบครัวและคนในสังคมเป็นความสุขแบบทวีคูณ ส่งผลให้สังคมประเทศชาติมีความสงบสุข ต่อไป

หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต

หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีหลายประการ แต่ที่มีความสอดคล้องและประยุกต์ใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและใช้กันอย่างแพร่หลายคือหลักอริยสัจ 4 ได้แก่การเจริญ การทำให้เป็นให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา อันประกอบด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546)

1. กายภาวนา การเจริญกาย, พัฒนากาย, การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงามให้อกุศลธรรมเสื่อมสูญ, การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2. สีลภาวนา การเจริญศีล, พัฒนาความประพฤติ, การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน

3. จิตภาวนา การเจริญจิต, พัฒนาจิต, การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น

4. ปัญญาภาวนา การเจริญปัญญา, พัฒนาปัญญา, การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

ในบาลีที่มา ท่านแสดงภาวนา 4 นี้ ในรูปที่เป็นคุณสมบัติของบุคคล จึงเป็น ภาวิตกาย ภาวิตศีล ภาวิตจิต ภาวิตปัญญา (ผู้ได้เจริญกาย ศีล จิต และปัญญาแล้ว) บุคคลที่มีคุณสมบัติชุดนี้ครบถ้วนย่อมเป็นพระอรหันต์ตั้งความว่า (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สรุปได้ว่า การนำหลักภาวนา 4 มาใช้ในเชิงประยุกต์กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้น ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรภายในองค์กร ในการพัฒนาชีวิตและจิตใจการดำรงชีวิต โดยมีการคาดการณ์อนาคตว่าหากไม่มีเรื่องของ กาย ศีล จิต และปัญญาแล้ว จะเกิดความย่อหย่อน ทอดทิ้งธุระไม่เอาการเอางาน ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายงานที่วางไว้ได้ ส่งผลให้เกิดการขาดวินัยในตนเอง แต่ในทางกลับกันเมื่อบุคลากรในองค์กรมีสติ กาย ศีล จิต ปัญญาแล้ว ก็จะทำให้ มีปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีเข้ามาได้โดยง่าย เมื่อมองในมิติของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตบุคลากรแล้ว หากนำเอาหลักภาวนา 4 มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรก็จะทำให้บุคลากร มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย มีกำลังใจในการทำงาน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และพัฒนาสติปัญญาให้เกิดความสมบูรณ์ที่สามารถจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หลักภาวนา 4 นั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการแม้แต่องค์กรภาครัฐก็ให้ความสนใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมชลประทาน ที่มีแผนในการพัฒนาบุคลากรทั้งในส่วน of ความรู้ความสามารถและการพัฒนาร่างกายไปพร้อมกันตามมาตรฐานตัวชี้วัด แต่ทั้งนี้ในการพัฒนาจิตใจยังต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย การนำเอาหลักภาวนา 4 มาใช้เป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรจะก่อให้เกิดตัวชี้วัดทางจิตใจที่ทำให้การประเมินคุณภาพชีวิตของบุคลากรสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งมีทั้งคุณภาพชีวิตในทางร่างกายและจิตใจ และจะส่งผลให้เกิดกระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่มีพร้อมทั้งคุณภาพชีวิตทางกายและทางจิตใจที่ทำให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตและจิตใจที่ดี ที่เหนือมาตรฐานคุณภาพชีวิตทั่วไป และมีผลต่อเนื่องไปยังประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรอีกด้วย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง

กรมชลประทาน. (2566). รายงานประจำปี 2566. กรุงเทพมหานคร : กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. รายงานประจำปี 2561. สืบค้น 2 มิถุนายน 2563. จาก http://www1.rid.go.th/main/_data/annual-conclusion/RID-Annual/RID_Annual_2018.pdf.

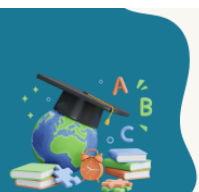
กรมพัฒนาชุมชน. การพัฒนาหมู่บ้านอีสานเขียวแบบผสมผสานสนับสนุนโครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง. พฤษภาคม 2558.

ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ และคณะ. (2546). คู่มือฉบับสมบูรณ์ฉบับประชากรศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

เดชา บุญมาสุข. (2559). “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559.

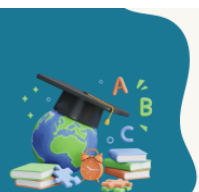
นิสารัตน์ ศิลปะเดช. (2549). ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2533). บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน : พุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 22*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทย์ วิศเวทย์. (2553). *ปรัชญา*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมกมลการพิมพ์.
- ส่วนส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2556). ความเป็นมาของ “ธรรมาภิบาล” และ “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” สืบค้น 10 มกราคม 2567 จาก https://www.dla.go.th/upload/templateOrganize/tempNews/2013/3/24252_2.pdf
- สาริกา หาญพานิชย์. (2558). “การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Abraham H. Maslow. (1943). “A Theory of Human Motivation”. *Psychological Review*. (50), 340-396.
- K., Koffka. (1978). *Encyclopedia of the Social Science*. New York: The Macmillan Company.

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตามแนวพุทธ*

LEADERSHIP DEVELOPMENT PROCESS FOR MUNICIPAL ADMINISTRATORS ACCORDING TO BUDDHISM

ศิริพงษ์ สมบูรณ์

Siripong Somboon

บริษัท เอสคิวไอ อินโนเวชั่น จำกัด

SQI Innovation Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: siripong_somboon@hotmail.com

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารองค์กรทุกภาคส่วน องค์กรภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาล จึงพยายามที่จะสร้างกระบวนการในการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารทุกระดับ ของตน เพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ในทางพระพุทธศาสนาการพัฒนาภาวะผู้นำสามารถประยุกต์ใช้หลักของ ปาปนิคธรรม คือ จักขมา คือมองการณ์ไกล วิธูโร จัดการงานได้ดี นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการ พัฒนาภาวะผู้นำ ให้ผู้นำมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีตามที่องค์กรพึงประสงค์ได้

คำสำคัญ การพัฒนา, ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารเทศบาล, แนวพุทธ

Abstract

Leadership was important characteristics of a of administrators in every sector. Government organizations, especially municipalities try to create a process for developing leadership for administrators at all levels to enable executives to have leadership. In Buddhism, leadership development can be applied using the principles of Papanikadhamma: included Cakkhuma: having a vision, Vidhuro: manage work as well and Nissayasampanno: having a good human relation for leadership development to have a good charatoris that the organization desires.

Keywords: Development, Leadership, Municipal Administrator, Buddhism

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติที่พึงมีในผู้บริหารทุกระดับ เพราะการอย่างก้าวเข้าไปสู่การเป็นผู้นำ ต้องมี ภาวะผู้นำ มีความโดดเด่น ที่ทำให้คนอื่น ๆ เดินตามและในหลายกรณีสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่าง ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ ด้วยการมีคุณสมบัติที่ดีเช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2545) และที่สำคัญผู้นำจะต้องยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะในเรื่องของการเสียสละ พากเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทุมเทศสติปัญญา มุ่งทำงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (วิกรม กรมดิษฐ์, 2551) ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาล จึงพยายามที่จะการพัฒนา

*Received May 10, 2023; Revised June 25, 2023; Accepted July 22, 2023

ภาวะผู้นำของบุคลากรในระดับบริหารของตนเพื่อสร้างบุคลากรให้มีขีดความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก โดยทั่วไปเทศบาลตำบลมีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งเทศบาลตำบลกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คนที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรเขตเทศบาล เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนนและท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข ส่งคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่นๆ ได้ตามสมควร (วิกิพีเดีย, 2563)

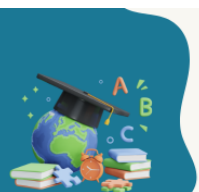
การบริหารงานของเทศบาลตามภาระงานข้างต้นผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำสูง เนื่องจากต้องตัดสินใจ และต้องมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง การบริหารงานยังต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ รายรับรายจ่าย การบริหารรายได้และการใช้จ่ายจะถูกควบคุมกำหนดโดยตรงจากรัฐบาล โดยรัฐบาลจะกำหนดเป็นกฎหมายว่าจะมีรายได้กี่ประเภทมีอะไรบ้าง และจะได้มาอย่างไรบ้าง เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ฯลฯ และอัตราในการจัดเก็บภาษีรวมทั้งการแบ่งสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาล ส่วนกลางก็เป็นผู้กำหนดอีกด้วย (โกวิท พวงงาม, 2548) ในปัจจุบันการบริหารจัดการรายรับรายจ่ายเป็นไปตามระเบียบการบริหารงบประมาณ พ.ศ.2562 และพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารจึงต้องมีความเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ นำคตินำทำ เป็นผู้นำทั้งในส่วนกิจกรรมการดำเนินการและเป็นผู้นำทั้งในส่วนของจิตวิญญาณที่จะดึงดูดให้บุคลากรของเทศบาลปฏิบัติตามในบางคราวอาจจะต้องใช้หลักการที่อ่อนโยน ใช้ความเมตตา บางคราวอาจจะต้องใช้อำนาจในการตัดสินใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำของผู้บริหาร

การเสนอหลักพุทธธรรมกล่าวคือหลักของปาปนิกรรม ได้แก่ จักขุม่า คือมองการณ์ไกล วิธูโร จัดการงานได้ดี นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) จึงเป็นทางออกที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำของเทศบาลเพื่อให้ผู้บริหารทุกระดับมีภาวะผู้นำ อันเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่พึงประสงค์ และหลักธรรมดังกล่าวก็สามารถพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ดีขึ้นได้โดยลำดับ

ภาวะผู้นำ

บุคลิกภาพพิเศษหลายอย่างในตัวผู้นำ ที่สามารถที่จะบังคับบัญชาผู้อื่นได้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) จากตำแหน่งและอำนาจการมี (Power) ที่ได้จากตัวของเขาเองเป็นเครื่องมือ และสามารถจะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเชื่อถือ ยอมร่วมมือหรือยอมรับในตัวของเขาได้ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพลักษณะของความผู้นำความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ เป็นต้น เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของกลุ่มหรือขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งในบางขณะคนที่ได้รับการยอมรับหรือยกย่องให้เป็นผู้นำ แต่ก็ไม่ได้เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ก็อาจจะพูดว่าเขาไม่มีภาวะผู้นำ ตรงกันข้ามบางคนไม่ได้เป็นผู้นำ แต่กลับได้รับความเชื่อถือ ยอมรับและร่วมมือปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำปฏิบัติตาม ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวสอดคล้องกับคำพูดที่ว่า “ผู้นำอาจจะไม่มีภาวะผู้นำ ผู้มีภาวะผู้นำอาจจะไม่ได้เป็นผู้นำ” (วิเชียร วิทยอุดม, 2550) ภาวะผู้นำจึงก่อให้เกิดศรัทธาเป็นที่ยอมรับและเกิดจุดหมายร่วมกันในสังคมนั้นๆ (ประเวศ วะสี, 2542)

ผู้นำจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถใช้ศักยภาพของตนเอง ในการมีอิทธิพลหรือการเปลี่ยนแปลงขององค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บุคคลหรือองค์กรนั้นต้องการ สรุปความสามารถหลายๆ ด้านของผู้นำ มีดังนี้

1. ความสามารถในการทำงาน คือ ผู้นำจักต้องศึกษาให้เข้าใจ่องแท้ในหน้าที่ของตนเองสามารถปฏิบัติงานได้และให้คำแนะนำได้ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อถือ ศรัทธา และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

2. ความสามารถในการจูงใจ คือ ผู้นำจักต้องมีจิตวิทยาในการครองใจผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกๆ ด้านเป็นอย่างดี

3. ความสามารถในการควบคุม คือ ผู้นำต้องควบคุมงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ทั้งปริมาณและคุณภาพที่ต้องการ

4. ความสามารถในการประสานงาน คือ ผู้นำต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

5. ความสามารถในการตัดสินใจ คือ เมื่อเกิดปัญหาใดๆ ขึ้น ผู้นำต้องสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ และสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

6. ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์คือ ผู้นำต้องมีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีแก่องค์กร (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2537)

ผู้นำจึงเป็นผู้ที่ทุกคนในองค์กรคาดหวังว่าจะสามารถนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำอยู่เสมอ มีการจัดอบรมพัฒนาภาวะผู้นำของหน่วยงานต่างๆ ให้เราได้เห็นอยู่เป็นประจำ แม้แต่ในส่งบุคลากรไปเรียนในหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงที่สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้เปิดทำการเรียนการสอน ก็เป็นหนึ่งในวิธีการที่เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของบุคลากร

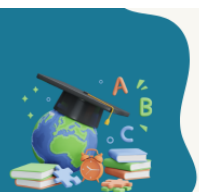
การพัฒนาภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำอาจจะมองในแง่ของการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนาจการโดยกระบวนการติดต่อสื่อสารติดตามซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือในแง่ของการจูงใจให้บุคคลแต่ละคนทำงาน ให้ร่วมมือปฏิบัติเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง (เถาว์ลย์ นันทาภิวัฒน์, 2521) หรือมองในแง่ใดก็ตาม ที่สำคัญภาวะผู้นำต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณสมบัติในการพาทีมให้บรรลุวัตถุประสงค์การทำงาน และตอบสนองความต้องการของลูกทีมให้ได้ บทบาทของผู้นำจึงมีความสำคัญกับลูกทีมเสมอ เพราะเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามที่สังคมหรือองค์กรกำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ บุคคลจึงแสดงพฤติกรรมไปตามบทบาทที่ถูกกำหนดนั้น บางคนอาจไม่กระทำตามบทบาทนั้นๆ ก็ได้ซึ่งผลกระทบทางสังคมจะมีต่อมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเสมอ (Bruce J. Cohen, 1979)

ด้วยเหตุผลที่ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้บริหารองค์กร ดังนั้นการจะต้องพัฒนาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วต้องพัฒนาผู้นำก่อน โดยอาจจะกำหนดพัฒนาด้วยวิธีการส่งเสริมสนับสนุน ด้วยกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือการฝึกอบรม การจัดการศึกษา และการพัฒนา (Nadler, Leonard, 1980) เพื่อให้มีคุณสมบัติตามที่พึงปรารถนา เช่น การเป็นตัวแทนหน่วยงานในสถานการณ์ที่สำคัญ การเป็นนักพูดที่ดี เป็นนักเจรจาต่อรอง สร้างทีมงานและการแก้ปัญหา เป็นต้น

ผู้บริหารเทศบาล

การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลจะมีลักษณะที่คล้ายการบริหารท้องถิ่นในแบบอื่นๆ การบริหารงานจะแบ่งส่วนการบริหารซึ่งประกอบด้วยสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่

กรณี เทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารรูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่ง (ประธาน สุวรรณมงคล, 2548) ผู้บริหารจึงมีความใกล้ชิดกับประชาชนมาก เทศบาลมี 3 ประเภทได้แก่

1) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ตามพระราชกฤษฎีกานั้น ให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 9)

2) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกานั้นยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 10)

3) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนครพระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 11) ทั้งนี้การเปลี่ยนชื่อเทศบาลหรือเปลี่ยนเขตเทศบาลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 12) และเทศบาลที่ยกฐานะอาจถูกเปลี่ยนแปลงฐานะหรือยุบเลิกได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 13) (ประธาน สุวรรณมงคล, 2548)

ผู้บริหารเทศบาลจะบริหารงานในส่วนของการนำทึ่มให้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของเทศบาล ตามแผนยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน และยังต้องบริหารงบประมาณรายรับรายจ่ายอีกด้วย ผู้บริหารเทศบาลจะแบ่งตามส่วนงานคือ (สนิท จรอนันต์, 2543)

1) สำนักงานปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผนนโยบายของเทศบาล เป็นเลขานุการของสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสารบรรณงานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยงานทะเบียน ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มิได้กำหนดไว้เป็นงานใดโดยเฉพาะ เช่น สถานธนาบาล

2) ส่วนการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี การจัดเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย งานจัดทำงบประมาณ งานผลประโยชน์ของเทศบาลควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

3) ส่วนสาธารณสุข มีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือด้านการเจ็บป่วยของประชาชนการป้องกันและระงับโรคติดต่อ การสุขาภิบาล การรักษาความสะอาด งานสัตว์แพทย์ ตลาดสาธารณะ สุสาน ฌาปนสถานสาธารณะ และงานด้านสาธารณสุข ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การแต่งผม การจำหน่ายอาหาร ซึ่งรวมทั้งงานสาธารณสุขอื่น ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

4) ส่วนช่าง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบกทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ งานสำรวจแบบแผน งานสถาปัตยกรรม ผังเมืองงานสาธารณูปโภค งานเกี่ยวกับไฟฟ้า และงานควบคุมการก่อสร้างอาคาร เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

5) ส่วนการประปา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและจำหน่ายน้ำสะอาดตลอดจนจัดเก็บขยะผลประโยชน์ในการนี้

6) ส่วนการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาของเทศบาลงานการสอน การนิเทศ การศึกษา งานสวัสดิการสังคม และนันทนาการ ตลอดจนการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล

หลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล สามารถใช้ได้หลักหลัก แต่หลักธรรมที่มีความสอดคล้องและเข้ากันได้กับการบริหารเทศบาลหากวิเคราะห์กันโดยละเอียดแล้วจะพบว่า หลักปาปนิกรกรรม 3 ประการมีความเหมาะสมมากเนื่องจากสามารถนำมาประยุกต์ในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร พัฒนาการปฏิบัติงาน ความสนใจความเอาใจใส่ความรับผิดชอบในการทำงาน และพัฒนาความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หลักปาปนิกรกรรม ดังกล่าวประกอบด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559)

1. จักขุมา คือมองการณ์ไกล มีสติปัญญาที่เฉียบแหลม สามารถมองทะลุปรุโปร่ง เห็นภาพอนาคตขององค์กร และคาดการณ์ล่วงหน้าได้ดี คือรู้เหตุรู้ผล

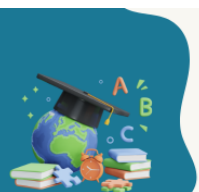
2. วิรูโร จัดการธุระได้ดี เอาการเอางานขึ้นหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่

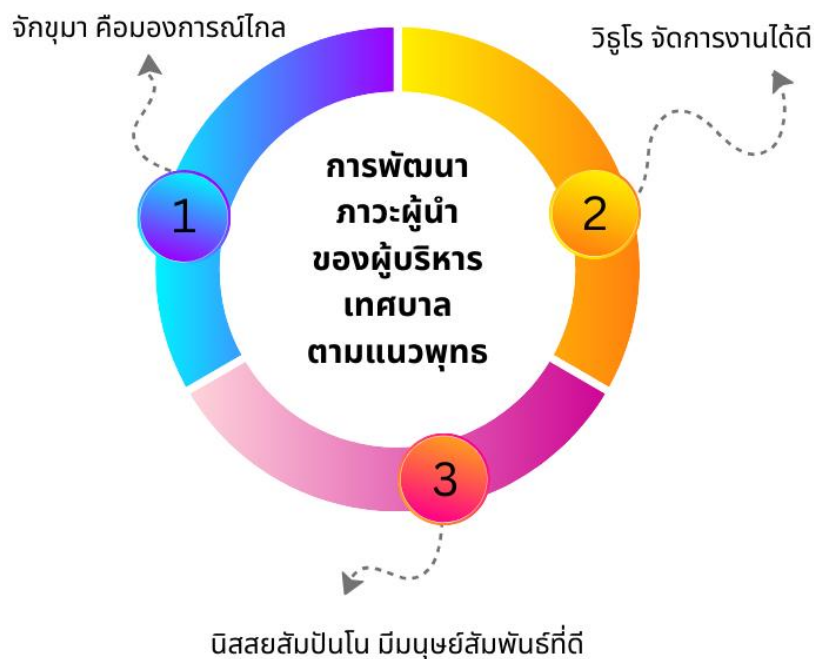
3. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี ประสบความสำเร็จในการประสานงาน

หลักปาปนิกรกรรมนี้เป็นหัวใจสำคัญสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลเป็นอย่างยิ่ง แนวทางการพัฒนาจะต้องเน้นในการของวิสัยทัศน์ ฝึกหัดมองการณ์ไกล วิเคราะห์เหตุผล วิเคราะห์สภาพปัญหาต่างๆ พัฒนาประสบการณ์ให้มีความชำนาญในการบริหาร คาดการณ์โดยอาศัยหลักการ พัฒนาประการต่อมาคือพัฒนาความเอาใจใส่ในการทำงาน การจัดการธุระคือวิรูโร ให้รู้จักเอาใจใส่ในการทำงานและความรับผิดชอบ และประการต่อมาพัฒนามนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือนิสสยสัมปันโน

สรุป

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตามหลักพุทธธรรมใช้หลักของปาปนิกรกรรม เป็นเครื่องมือในการบริหารพัฒนา โดยต้องใช้ในลักษณะของการประยุกต์ การพัฒนาอาจจะใช้กระบวนการของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือแนวทางอื่นก็ได้ภายใต้กรอบของการพัฒนาคือการตั้งเป้าหมายให้ผู้บริหารได้มีทัศนคติที่ดีมีวิสัยทัศน์ จัดการธุระได้ดีขยันเอาใจใส่ในการทำงาน และพัฒนาในเรื่องของมนุษยสัมพันธ์การติดต่อประสานงาน ซึ่งการพัฒนาภาวะผู้นำภายใต้กรอบของปาปนิกรกรรมทั้ง 3 ประการนี้จะนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำในมิติอื่นๆ อีก เพื่อให้ผู้นำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

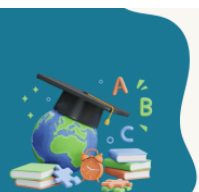

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

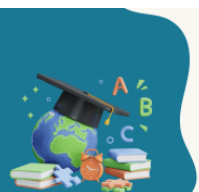
เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (1548). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- เถาว์วัลย์ นันทาวิวัฒน์. (2521). หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2537). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเซ็นทรัลเอ็กเพรส.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2548). สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเวศ วะสี. (2542). “ภาวะผู้นำสภาพในสังคมไทยและวิถีแก้ไข” ในภาวะผู้นำความสำคัญต่ออนาคตไทย. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2545). ภาวะผู้นำ ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).
- วิกรม กรมดิษฐ์. (2551). มองซีอีโอโลก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โพสต์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน).
- วิกิพีเดีย. (2567). เทศบาลตำบล. สืบค้น 10 มกราคม 2567 จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/เทศบาลตำบล>.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์จำกัด.
- สนธิ จรอนันต์. (2543). ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, พิมพ์ที่บริษัทสุชมและบุตรจำกัด.
- Bruce J. Cohen. Introduction to Sociology. New York: McGraw-Hill, 1979.

Nadler, Leonar. Z1980). Corporate Human Resources Development: A Management Tool.
United State of America: McGraw-Hill.

ความสำคัญของพุทธปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อหลักการดำเนินชีวิตและสังคม*

IMPORTANCE OF BUDDHIST PHILOSOPHY THAT INFLUENCES PRINCIPLES OF LIFE AND SOCIETY

ศิริอัญญภัค ศิรินนทวัชรกุล

Siriaunpak Sirinonwatcharakul

1113 หมู่ที่ 5 ต.หนองจะบก อ.เมืองนครราชสีมา จ.นครราชสีมา

1113 Village No. 5, Nong Chabok Subdistrict,

Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province

Corresponding Author E-mail: namthang959@gmail.com

บทคัดย่อ

พุทธปรัชญามีอิทธิพลต่อความเชื่อของบุคคลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตการดำเนินชีวิตเป็นไปตามความเชื่อและสังคม จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทางสังคมล้วนแล้วแต่เกิดจากความเชื่อ เมื่อพระพุทธเจ้าประกาศศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้าได้แผ่เข้าไปยังจิตใจของสาวก และได้เกิดเป็นวิถีชีวิตแบบพุทธกิจกรรมทางสังคมก็เกิดขึ้น มีศาสนพิธีเข้ามาเกี่ยวข้อง กลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต แนวคิด แนวปฏิบัติ ระเบียบวินัย กฎหมาย ทั้งหมดนี้ล้วนได้รับอิทธิพลจากพุทธปรัชญาทั้งสิ้น การศึกษาเกี่ยวกับพุทธปรัชญาจึงเป็นการศึกษาที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้ทราบถึงหลักการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

คำสำคัญ: พุทธปรัชญา, หลักการดำเนินชีวิต, สังคม

Abstract

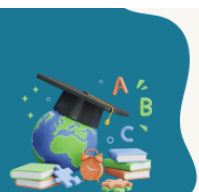
Buddhist philosophy has influenced the beliefs of individuals from the past to the present. In the past, life was based on beliefs and society. It can be seen that all social activities are based on beliefs. When the Buddha preached his religion, the Buddha's teachings spread into the hearts of his disciples and becomes as tradition, way of life, concept, practice, discipline and law. All of this is influenced by Buddhist philosophy. The study of Buddhist philosophy is an extremely important study in order to understand the principles of living life and living together in society in peace.

Keywords: Buddhist philosophy, principles of life, society

บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาเป็นการแสวงหาความจริง อันเกี่ยวข้องกับมนุษย์และโลก สากล หรือจักรวาลภายนอก โดยความแล้วก็คือการแสวงหาปรัชญาอย่างมีหลักการและเหตุผลนั่นเอง ในทางพระพุทธศาสนา การจัดรู้ของพระพุทธเจ้าถือว่าเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติเป็นอย่างมาก เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนแก่สาวก ได้มีสาวกรู้ธรรมตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และปฏิบัติตามแนวทางวิธีการที่พระพุทธเจ้าได้ปฏิบัติมา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรกๆเพิ่มขึ้นอย่าง

*Received May 15, 2023; Revised June 20, 2023; Accepted July 25, 2023

รวดเร็วทำให้พระพุทธศาสนาแผ่กระจายไปทั่วชมพูทวีป ผู้คนในชมพูทวีปต่างให้ความสนใจและหันมาศึกษาพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น โดยจุดที่สำคัญ ที่เป็นตัวหักเหให้ประชาชนในชมพูทวีปหันมาศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและเกิดความเชื่อศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก็คือหลักพุทธปรัชญา หลักการของพุทธปรัชญาจะเป็น ปรัชญาที่มีลักษณะ ไม่ได้แย้งกับ หลักการอื่นๆ เป็นแบบปฏิบัตินิยม หรือสัจจะ ที่ผู้ปฏิบัติเมื่อปฏิบัติแล้วจะได้ผลตามนั้น สามารถทดสอบได้ด้วยตนเองไม่จำกัดระยะเวลาในการค้นหาหรือศึกษา ศึกษาเมื่อได้ปฏิบัติตามเมื่อไหร่ก็ได้ผลเมื่อนั้น ในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า อากาลิโกคือไม่ประกอบด้วยกาล (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

หลักพุทธปรัชญา เป็นหลักแห่งสัจจะที่ปฏิเสธแนวคิดเก่า ปฏิเสธ แนวคิดเกี่ยวกับ เทเวนิม หรือ การปฏิบัติ อย่างไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาที่มีมาอยู่ก่อน ไม่ยอมรับความสุดโต่ง แต่ยอมรับหลักการและวิธีการในการปฏิบัติซึ่งเป็นทางสายกลางที่เราเรียกกันว่ามัคค์แมก หลักการวิธีการเหล่านี้สามารถทดสอบได้และปฏิบัติได้จึงทำให้นักปรัชญา ในสมัยนั้นสนใจที่จะเข้ามาศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับพุทธปรัชญา ว่ามีแนวทางและวิธีการอย่างไร เมื่อมีผู้คนเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมาก ก็เกิดเป็นวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีในการปฏิบัติ เช่นโปรจะได้เห็นพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของเรา กิจกรรมทางสังคมต่างๆ ก็มีพุทธศาสนาพิธีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ด้วยเหตุนี้การศึกษาพุทธปรัชญา จึงถือว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิต ของบุคคล และสังคม การศึกษาพุทธปรัชญาจึงทำให้เราทราบถึง ลักษณะของพุทธปรัชญา หลักคำสอนที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพุทธปรัชญา ความแตกต่างระหว่างพุทธปรัชญากับปรัชญาอื่นๆ ในศาสนาอื่น พร้อมทั้งแนวทางและวิธี ปฏิบัติตามหลักทางพระพุทธศาสนา

พุทธปรัชญาคืออะไร

หากจะมีคำถามว่าพุทธปรัชญาคืออะไร ก็ต้องทบทวน กันไปตั้งแต่เริ่มต้น ในการกำเนิดก่อเกิดพระพุทธศาสนา แต่ก่อนอื่นจะต้องทำความเข้าใจของหลักปรัชญาก่อนว่าปรัชญาก็คือการแสวงหาความจริงเกี่ยวกับมนุษย์โลกหรือสากลจักรวาลภายนอกตัวมนุษย์ด้วยการใช้เหตุผล และพุทธปรัชญา ก็คือ การแสวงหาเหตุผลโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวประกอบ ด้วยการคิดวิเคราะห์แยกแยะ ตามหลักโยนิโสมนสิการ คิดโดยอุบายแยบคาย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เมื่อปรัชญาคือการแสวงหาความจริง ดังนั้นพุทธปรัชญาจึงเป็นการแสวงหาความจริง ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาโดยการใช้หลัก ธรรม คำสั่งสอนที่เกี่ยวข้องกับความจริงคือสัจธรรมและการปฏิบัติคือจริยธรรม การศึกษาเกี่ยวกับพุทธปรัชญาจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้อง กลับ ศาสนธรรม คือหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่รวมถึงองค์ประกอบอื่นๆของทางพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาในลักษณะ วิเคราะห์เชื่อมโยง ใช้เหตุผลแสวงหาความจริงตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักสัจธรรม (พระครูปลัด ธีรบุ วังศุข, 2567)

จึงสรุปได้ว่าพุทธปรัชญา คือแนวทางและวิธีการในการแสวงหาความจริงที่เกี่ยวกับมนุษย์ อยู่ภายนอกตัวมนุษย์ โดยการคิดวิเคราะห์แยกแยะ การคิดเชิงเหตุผล ด้วยหลักการของปรัชญา แต่บูรณาการกับพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักสัจธรรม และในส่วนของจริยธรรมซึ่งเป็นแนวปฏิบัติ นำมาคิดวิเคราะห์แยกแยะ ในการแสวงหาความจริงด้วยหลักของเหตุผล หรืออาจจะเรียกว่าการแสวงหาความจริงตามแนวพุทธก็ได้

ลักษณะของพุทธปรัชญา

หลักพุทธปรัชญามีลักษณะที่เป็นการใช้เหตุผล ในเชิงจริยธรรม หากเราจะมองถึงหลักสัจธรรม ที่เห็นอย่างชัดเจน ในพระพุทธศาสนาก็คือหลักอริยสัจ 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) โดยหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้แสวงหาโมกขธรรม จวบเป็นระยะเวลา 6 ปี ซึ่งได้แนวทางและวิธีการในการปฏิบัติ ที่จะทำให้เกิดการหลุดพ้นจากทุกข์ พระพุทธเจ้า จึงปฏิบัติตามแนวทาง และวิธีการที่ได้ค้นพบในขณะนั้น จนเป็นเหตุให้ พระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากนั้นได้วางหลัก ของพระพุทธศาสนาไว้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว เราจะทราบกันว่าเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรม คุณธรรมก็คือธรรมะ ที่เป็นเครื่องประดับจิตใจ ให้บุคคลเป็นคนเหนือกว่าคน และจริยธรรมคือหลักของการปฏิบัติ ข้อควรปฏิบัติตามเมื่อปฏิบัติตามแล้วจะได้ผลเป็นสุข พร้อมกันนั้นพระพุทธเจ้าก็ได้ประกาศความจริงที่เรียกว่าอริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรธมรรค หลังจากนั้นได้เผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนออกไปอีกเป็นวงกว้าง ทำให้ พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจถึงหลักการที่แท้จริงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าประสงค์จะให้สรรพสัตว์ได้รับทราบรับรู้และปฏิบัติตาม หลักคำสอนที่ อยู่ในใจของ เหล่าพุทธศาสนิกชน และเป็นที่ยึดถือ ได้นำมาเป็นวิถีชีวิตและแนวปฏิบัติ ก็คือหลักของไตรลักษณ์ ที่เชื่อว่าสรรพสิ่งเกิดมา ไม่เที่ยงแท้แน่นอนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีข้อยกเว้นใดๆ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) ลักษณะของพุทธปรัชญาที่เราเห็นได้เด่นชัดคือ

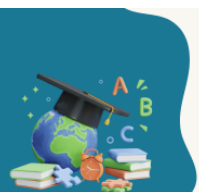
1. พุทธศาสนามุ่งแสวงหาความรู้เกี่ยวกับรูปแบบวิถีทางและอิทธิพลของตนที่มีต่อชีวิตและสังคม รวมทั้งการตีความหลักคำสอนต่าง ๆ พยายามตอบปัญหาพื้นฐานที่เกี่ยวกับชีวิต โดยการยึดหลักเอาศรัทธาเป็นหลักเป็นพื้นฐาน ส่วนพุทธปรัชญามุ่งแสวงหาการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อพยายามเข้าใจตนเองและโลกโดยอาศัยเหตุผลเป็นหลักการและจุดยืนในการมองปัญหาต่าง ๆ

2. พุทธศาสนาไม่ได้ใช้เหตุผลอย่างเดียวมาอธิบายประสบการณ์ของชีวิต แต่อาศัยความงาม อารมณ์ และความรู้ความศรัทธาเป็นองค์ประกอบ เพื่อที่จะเข้าใจในหลักธรรมของศาสนา ส่วนพุทธปรัชญามีได้แสวงหาความชื่นชมและความงามในตัวของมันเองในการตรวจสอบ ทบทวน ไตร่ตรอง วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อาจจะมีเกิดความชื่นชมและความงามควบคู่ไปด้วย

3. พุทธศาสนาหมายความว่า จะต้องพิสูจน์ความจริง อันเป็นคำตอบปัญหาเรื่องชีวิต ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตนในแต่ละศาสนาบางอย่างอาจจะสอดคล้องลงรอยกันกับวิธีการ กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ แต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ในทุกกรณี เพราะพุทธศาสนาเป็นเรื่องความเชื่อต่อสิ่งนอกเหนือกฎเกณฑ์เหนือธรรมชาติ, แต่พุทธปรัชญาพยายามหลีกเลี่ยงการพิสูจน์ตามแบบวิทยาศาสตร์ คงมุ่งแต่ค้นคว้าหาคำตอบ คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันอาจเป็นเพียงคำอธิบายเบื้องต้น ซึ่งอาจได้รับการพิสูจน์โดยกาลเวลาอยู่แล้ว

4. พุทธศาสนายึดมั่นในเรื่องคุณค่าและข้อเท็จจริง ถือว่ามีมาในศาสนาเพราะทำให้การปฏิบัติตามหลักมีความหมาย แต่พุทธปรัชญามีปัญหาเรื่องคุณค่าและข้อเท็จจริงแสดงบทบาทแตกต่างกันกล่าวคือ พุทธอภิปรัชญาเกี่ยวข้องกับความจริงสูงสุด พุทธญาณวิทยาเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ ส่วนพุทธจริยศาสตร์เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องของคุณค่า และแต่ละประเภทของปรัชญาจะเน้นบทบาทของคุณค่าไม่ตรงกันอย่างไรก็ตาม หากเราถือหลักการอันเป็นสากลโดยทั่วไปซึ่งเป็นธรรมชาติของระบบแนวคิดในโลกทางตะวันออกแล้ว เราก็ต้องยอมรับว่า ศาสนากับปรัชญาไม่ว่าจะเป็นศาสนาอะไร ไม่อาจแยกออกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ทั้งศาสนาและปรัชญาต่างมีข้อเหมือนกันคือ “เป็นผลผลิตของประสบการณ์ชีวิต” (พระครูปลัด ธีรบุ วรศีลา, 2567)

นอกจากนี้ยังมีหลักของอริยสัจ 4 คือทุกข์ สมุทัย นิโรธมรรค ที่เป็นหลักสัจธรรม นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องแม่นยำ ทางสายกลางคือแนวทางและวิธีปฏิบัติที่เราเรียกว่ามรรคมีองค์ 8 ที่เข้าใจกันว่าเป็นทางสายกลาง นำผู้ปฏิบัติให้เข้าถึงหรือบรรลุธรรม บรรลุถึงความดีได้ อีกประการ หนึ่ง คือกฎแห่งกรรม ที่

แสดงให้เห็นว่าเมื่อ ทำอย่างไรก็ได้ผลอย่างนั้น ผลของการกระทำเราจะเรียกว่าวิบาก เมื่อทำดีก็จะได้รับผลดีคือมีสุขะวิบาก เมื่อทำชั่วหรือทำเร็วก็จะได้รับผลที่ไม่ดีคือทุกข์วิบาก ต้องทนทุกข์ทรมานกับผลที่ตนเองได้กระทำ การเข้าใจในหลักของกรรม ยังโยงไปถึงวงจรแห่งชีวิตและการเป็นอยู่ของสรรพสิ่ง ก็คือ การเวียนว่ายตายเกิดกฎแห่งกรรม จะสิ้นสุดลงได้ ก็ต่อเมื่อตัดวงจรการเวียนว่ายตายเกิด เข้าสู่พระนิพพาน เข้าสู่ความเป็นอรหันต์ เมื่อยังไม่บรรลู่ ก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิด ประสพกับสิ่งที่เป็นสังขารก็คือ ไตรลักษณ์ 3 อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ประสพกับความทุกข์ ทั้งทางกายและทางใจ อยู่อย่างนั้น อย่างไม่มีที่สิ้นสุด)

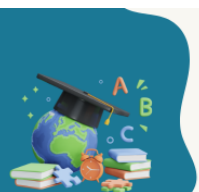
พุทธปรัชญากับการดำเนินชีวิตและสังคม

พุทธปัญญากับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมีความเกี่ยวข้องกันเป็นอย่างยิ่ง เมื่อการเป็นอยู่ของบุคคล ต้องสื่อสารกันด้วยความจริง อยู่ด้วยสภาพความเป็นจริงของสังคม สังคมจึงแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการ หาแนวทาง ดำเนินชีวิต ที่ถูกต้องเหมาะสม และเกิดการพัฒนา วิถีชีวิตของคนในสังคม ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธปรัชญา จากหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นตัวกำหนดจิตวิญญาณชีวิตและจิตใจของผู้คน ให้ปฏิบัติตาม เราจะเห็นได้จากการที่ มีศาสนาพิธีเข้ามาเกี่ยวข้อง กับวิถีชีวิตของคนในสังคม มีการทำบุญในโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น บุญพิธีเรื่องกุศลพิธี ที่เกิดขึ้นในกลุ่มของพุทธศาสนิกชน พร้อมกันนั้น ในการตรากฎหมายและข้อบัญญัติต่าง สำหรับ เมืองหรือประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา หลักการวิธีการ และข้อบัญญัติต่างๆ ก็จะมีผลสอดคล้อง กับหลักพุทธปรัชญาเช่นเดียวกัน เพราะได้รับอิทธิพล มาจาก พุทธปัญญานั้นเอง เช่นการเชื่อในหลักกรรม ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว นำไปเป็น ระเบียบข้อปฏิบัติ ขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมกันนั้นการกำหนดมาตรฐานจริยธรรม ของหน่วยงานภาครัฐก็ยังคงมีความเกี่ยวเนื่อง และสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนาหรือหลักพุทธปรัชญาเช่นเดียวกัน เช่นการยึดมั่นในความถูกต้อง และจริยธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ได้รับการถ่ายทอดมาตรง แสดงให้เห็นว่า สังคมได้ให้ความสำคัญกับพุทธปรัชญา และพุทธปรัชญาที่เข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถูกหล่อหลอมเป็นเนื้อ นึ่ง อันเดียวกัน จนไม่ทราบว่ามีต้นสายปลายเหตุมาอย่างไร

วิถีชีวิตของคนในสังคม ในกลุ่มของผู้นับถือพระพุทธศาสนา ก็จะมีลักษณะที่เป็น การเป็นอยู่ อย่างสงบสุขสันติ ปฏิเสธความรุนแรง เน้นการใช้ความรู้ ไขมันสมองมากกว่าการกระทำหรือทำร้ายซึ่งกันและกัน ประหัตประหารซึ่งกันและกัน แต่หลายครั้ง มีเรื่องราวความรุนแรงที่เกิดขึ้นในประเทศ สงครามกลางเมือง หรือแม้แต่การชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิบางประการ ของกลุ่มคนในสังคม อาจจะมองว่าทั้งพุทธปรัชญาไปเสียแล้ว แต่ในทางดำเนินการ ความรุนแรงดังกล่าวก็ยังได้รับอิทธิพล มาจากพุทธปรัชญา ทำให้การชุมนุมหรือความรุนแรงนั้นลดลงเป็นอย่างมาก จากการที่ ผู้คนที่เข้าไปชุมนุมเรียกร้องสิทธินั้น มีหัวใจอันเดียวกันคือนับถือพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน เมื่อไม่มีความแตกต่างทางศาสนา ในแง่มุม หนึ่ง ทุกคนที่มาชุมนุมมีหลักการแนวคิด ที่สอดคล้องกัน ในทางพระพุทธศาสนา ทำให้การตกลง ทำได้ง่ายขึ้น และลดการประจันหน้าหรือการปะทะกันที่ให้เกิดความรุนแรงลงได้

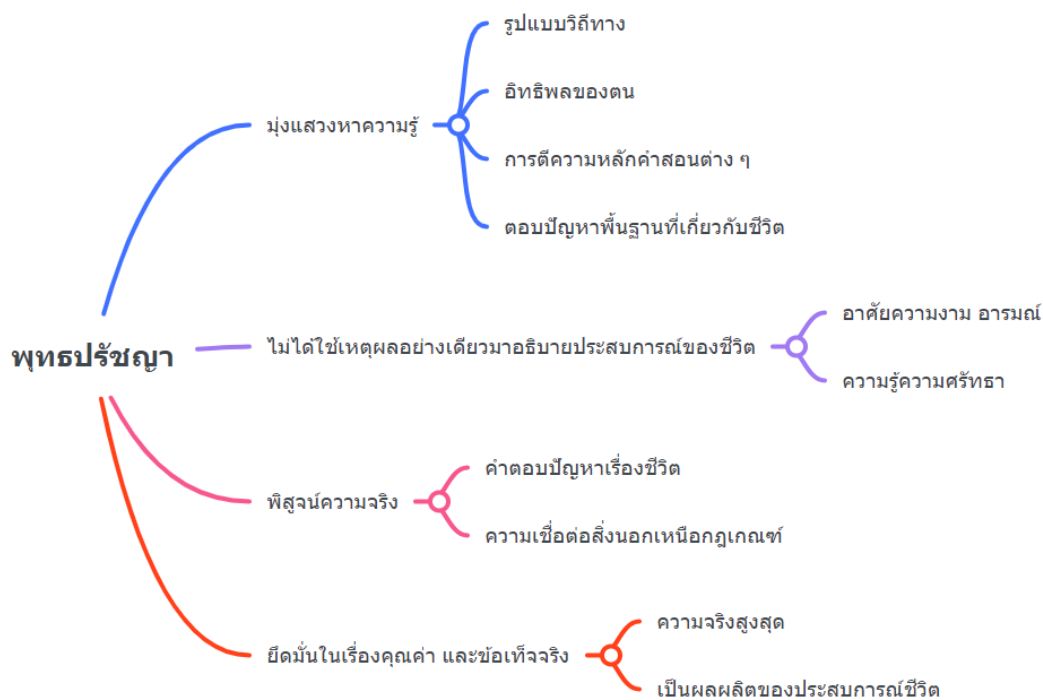
สรุป

การศึกษาพุทธปรัชญาทำให้ทราบถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่ใช่แนวคิดทฤษฎีหรือหลักการแต่เป็นสังขารที่ปฏิบัติได้ให้ผลได้ไม่จำกัดกาลเวลา เมื่อผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติตามก็จะได้รับผลดังที่ปฏิบัติ พุทธปรัชญาจึงมีอิทธิพลต่อความเชื่อของบุคคล กิจกรรมทางสังคมในปัจจุบัน เกิดจากการหล่อหลอมความเชื่อศาสนาเข้าเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมาอย่างซ้ำ

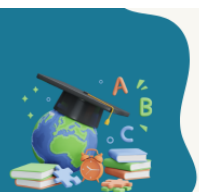
นาน เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศศาสนา ก็ได้มีสาวกบรรลุตาม ทำให้สังคมเริ่มเกิดขึ้นและแผ่ขยาย กลายมาเป็นสังคมชาวพุทธที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย สงบสุขตามแบบฉบับของพระพุทธศาสนา แม้แต่ระเบียบวินัย ทางสังคม กฎหมาย ก็ได้รับอิทธิพลจากพุทธปรัชญา ประเทศไทยในฐานะที่ได้รับพระพุทธศาสนา และมีผู้นับ ถือจำนวนมาก รูปแบบของการดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางสังคมก็ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 34, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต).
- “พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม” ราชกิจจานุเบกษา. (2562) : 2.
- พระครูปลัด ธีร บ วงศ์ วิชา. พุทธปรัชญาคืออะไร. สืบค้น 10 มีนาคม 2567 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/677761>.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 21. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

1.1 การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ วงเล็บปิด เช่น

1.1.1 กฤษฎา แซ่หลี่ (2562) กล่าวว่า...

1.1.2 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.1.3 Krisada Saelee (2019) explains to...

1.1.4 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.2 การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บเปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน เครื่องหมายจุลภาค และปีที่ตีพิมพ์ วงเล็บปิด กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

1.2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1.2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา วงเล็บเปิด ชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า วงเล็บปิด แล้วตามด้วย วงเล็บเปิด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จุลภาค ปีที่พิมพ์ วงเล็บปิด ตัวอย่างเช่น “ดุริยิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก ” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

1.2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

1.2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุนันท์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

1.2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธิดาวิมล หมั่นมีและคณะ, 2560)

1.2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

1.2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมาย แอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

2. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ภาษาไทย)

2.1 พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.2 หนังสือ
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

2.3 บทความในหนังสือ
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง./ (เลขหน้าที่ย่าง)./สถานที่พิมพ์:/
สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระสุกิจ สุกนิม. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ, ทฤษฎีและวิธี
วิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

2.4 บทความในวารสาร
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.
จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ, 3(1),
25-31.

2.5 บทความในสารานุกรม
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อสารานุกรม/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
วุฒิชัย มุลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-
16).

2.6 หนังสือพิมพ์
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.
สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

2.7 สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประทานภ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธ ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.8 รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (รายงานผลการวิจัย)./สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.9 สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)./ตำแหน่ง./ [บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

2.10 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สืบค้น วัน เดือน ปี./จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhamma-thai.org/thailand/thailand.php>

2.11 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง./ (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม ตอน./หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

2.12 หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เชียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

3. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ภาษาอังกฤษ)

3.1 Tripitaka Commentary

The name of the institution of the scriptures./ (Year)./ Title of Tripitaka./ Location:/ Publisher.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitaka. Bangkok: MCU Press.

3.2 Books

Author./ (Year)./ Title of the book./ (Edition ed.)./ Location:/ Publisher.

Hunt, E. K. & Lautzenheiser, M. (2015). History of Economic Thought (3rd ed.). New York: M. E. Sharpe.

3.3 Book Articles

Author./ (Year)./ Title of the chapter./ In Editor./ (Eds.),/ Title of the book./ (xth ed.) . / (pp-pp)/ Publisher.

Sparks, D. L. (2003). Environmental Soil Chemistry: An Overview. In Sparks, D. L. (Eds.),

Environmental Soil Chemistry (2nd Ed.). (pp. 1-42). Academic Press.

3.4 Encyclopaedia articles

Author./ (Year)./ Title of Article./ In Title of Encyclopaedia./ (Pages)./ Publisher.

Wasinsarakorn, W. (2004). Psychology and Developmental Psychology. In Encyclopedia of Education. Collected edition of specific issues, 4th rank (pp. 99-117). Thanat Printing Co., Ltd.

3.5 Journal Articles

Author./ (Year)./ Title of Article./ Title of Journal./ Volume(Issue), Pages-Pages.

Limprasert, P. (2022). The Research of Punishment Suspension of Buddhist Monk and Secular of The Criminal Justice in Thailand. Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology, 7(11), 37-53.

3.6 Newspaper

Author./ (YY, MM DD)./ Colum Name./ Title of Newspaper./ Pages.

Nanuam, W. (2023, January 4). Plans proceeding for joint petroleum production with Cambodia. Bangkok Post. p. 22.

3.7 Thesis and Dissertations

Author./ (Year)./ Title./ (Doctoral or Master's thesis or dissertation)./ Location./ Publisher.

Pittayawattanachai, P. (2019). An Analysis of Buddhism Propagation by using Buddhist Arts and Landscape of Cetiya-phum Monastery, Namphong District, Khonkaen (Doctoral dissertation). Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

3.8 Interview

Key Informant./ (YY, DD MM)./ Position./ (Interview).

Anuchid. P. (2022, 5 November). Director of the Research Institute. (Interview).

3.9 Website

Author./ (Year)./ Title/ Retrieved MM DD, Year./ from URL address.

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า A4)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (16 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 400 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง.....

.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย.....

.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1..... (16 pt)

2..... (16 pt)

3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย, 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ)

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)
ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

ตัวแปร (10 pt)

คำอธิบายตาราง

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

.....

.....

สรุปและองค์ความรู้ใหม่ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยและระบุองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt) (ถ้ามี)

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt) (ถ้ามี)

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt) (ถ้ามี)

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอบขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องในวิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

.....

- ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhamma-thai.org/thailand/thailand.php>.
- ธิดิฐิ หนึ่งมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ, 3(1), 25-31.
- พระครูพิศิษฐ์ประทาน. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธ ในจังหวัดสมุทรสงคราม (คุณภิญโญปริญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภุชญา กิตติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มุลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). Office markets & public policy. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (20 pt)

Name of Research Article (Thai) (18 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (16 pt)

Affiliation of the main author (English) (16 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (16 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 400 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2.....and 3.....Populations and sample, research tools, Data collection, Data
analysis. Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research findings).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 400 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.....

.....

.....

.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.....

.....

.....

.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.....

.....

.....

.....

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Research Objectives (18 pt)

- 1..... (16 pt).....
- 2..... (16 pt).....
- 3..... (16 pt).....

Methodology (18 pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection (quantitative and qualitative), Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

Results (18 pt) (Present to cover all set objectives)

(16 pt) results of the research answer all objectives

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation.....

.....

.....

.....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.....

Summary and New Knowledge (18 pt)

(16 pt) This section presents a summary of the research findings and identifies the new knowledge or synthesis that has been derived from the research, often structured as a model.

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt) (if any)

Operational Recommendations (16 pt) (if any)

Recommendations for Next Research (16 pt) (if any)

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given fund to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16 pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, "I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council Of Thailand, the fiscal year

References (18 pt)

[illegible]

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (16 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 400 คำ)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt) เขียนบททวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆในการเขียนบทความวิชาการ.....
.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบAmerican Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (20 PT)

Name of Academic Article (Thai) (18 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (16 pt)

Affiliation of the main author (English) (16 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (16 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 400 words)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 400 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

(16 pt).

(16 pt).

Figure captions.

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation.....

.....

.....

.....

.....

.....

Conclusion (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)

References in contents and at the end must be consistent.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

